

A woman with long brown hair, wearing a black top and a green jacket, stands in a flower shop. She is holding a large bouquet of pink and purple flowers. The shop is filled with various flowers and plants, and there are shelves with boxes in the background. The lighting is warm and cozy.

GELDBOEK VOOR ONDERNEMERS

KVK

Colofon

Uitgave

1e druk, maart 2003

12e herziene druk, mei 2019

Het Geldboek voor ondernemers is een uitgave van de KVK, Utrecht

Eindredactie en realisatie

Gé Sletterink (KVK)

Deze uitgave is tot stand gekomen in samenwerking met:

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud), Zuidweg & Partners, Bureau Kredietregistratie (BKR), Pensioenfederatie, Verbond van Verzekeraars

© 2019 KVK, Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting, Zuidweg & Partners

Copyright

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door middel van druk, fotokopie of op enig andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

"Ga je een krediet of hypotheek aanvragen? Breng dan eerst jouw financiële situatie goed in kaart. Zo kom je goed beslagen ten ijs bij je adviseur of kredietverstrekker. Mogelijk bespaar je zo ook op de advieskosten."

Robert Dörr, manager Relatiemanagement Stichting BKR

"Ik ken ondernemers als positief en gefocust op het eigen bedrijf. Dat is ook nodig om succesvol te zijn. Maar de schaduwkant is de neiging minder stil te staan bij de risico's voor het bedrijf en risico's die je zelf loopt. Welke verzekeringen kunnen je helpen die risico's beheersbaar te maken? Het Geldboek voor ondernemers helpt bij het maken van weloverwogen keuzes op dit punt."

Harold Herbert, directeur Verbond van Verzekeraars

"Na jaren van crisis trekt de economie weer aan, maar helaas geldt dat niet voor elke ondernemer. Volgens het CBS zijn zzp'ers momenteel het meest kwetsbaar voor armoede. Crisis is van alle tijden, maar met het Geldboek voor ondernemers vergroten we de kans op goed ondernemerschap. Het Geldboek helpt ondernemers beter inzicht én overzicht te krijgen, waardoor cijfers zelfs leuker worden."

Jacqueline Zuidweg, directeur Zuidweg & Partners

"Het Nederlandse pensioenstelsel behoort sinds jaar en dag tot de wereldtop. Werknemers sparen via hun werkgever voor aanvullend pensioen bovenop de AOW als basisvoorziening. Maar pas op: voor werkgevers en de meeste zelfstandigen geldt dit niet: zij moeten hun aanvullend pensioen zelfstandig regelen. Dit Geldboek laat zien welke mogelijkheden er zoal zijn. Mijn welgemeende advies is: begin daar op tijd aan want hoe later je begint des te meer het kost!"

Gerard Riemen, algemeen directeur Pensioenfederatie

"Juist als zelfstandige, met wisselende inkomsten en beperkte aanspraak op sociale zekerheid, is het belangrijk grip op de financiën te hebben. Waar het vaak misgaat, is dat de privéfinanciën en zakelijke financiën niet goed gescheiden worden. Het Geldboek kan ondernemers daarmee op weg helpen."

Arjan Vliegenthart, directeur-bestuurder Nibud

Inhoudsopgave

Een Geldboek voor ondernemers?	8	2. Bedrijfskosten	21
1. Begroten	9	2.1 Verschil tussen kosten en uitgaven	21
1.1 De privébegroting	9	2.2 Kosten en de fiscus	22
1.1.1 Schep orde in je administratie	10	2.2.1 Aftrekbaarheid van kosten	22
1.1.2 Overzicht van je huidige uitgaven	10	2.3 Inbreng vanuit privé	23
1.1.3 Uitgaven afwegen	11	3. Financiering	24
1.1.4 Uitgavenposten	11	3.1 Eigen inbreng	24
1.2 Jouw zakelijke begroting	13	3.2 Regelingen en subsidies	25
1.2.1 De investeringsbegroting	13	3.3 Vreemd vermogen	25
1.2.2 De financieringsbegroting	15	3.3.1 Microfinanciering	25
1.2.3 De exploitatiebegroting	16	3.3.2 Bancaire financiering	25
1.2.4 De liquiditeitsbegroting	17	3.3.3 Factoring en debiteurenfinanciering	26
1.3 Begroten: zelf aan de slag	18	3.3.4 Crowdfunding	26
1.3.1 Ondernemingsplan	18	3.3.5 Family, friends en fans	26
1.3.2 Uurtarief	18	3.3.6 Kredietunies	27
1.3.3 Productprijs bepalen	20	3.3.7 Business Angels of informele investeerders	27

3.4	Krediet van je uitkeringsinstantie	28	4.2.1	Ondernemer voor de inkomstenbelasting	33
3.4.1	Arbeidsongeschiktheidsuitkering	28	4.2.2	Ondernemersaftrek in de inkomstenbelasting	34
3.4.2	Bijstandsuitkering	28	4.2.3	Mkb-winstvrijstelling	34
3.4.3	Werkloosheidsuitkering	28	4.2.4	Heffingskortingen	34
3.5	Stapelfinanciering	29	4.2.5	Middeling	35
3.6	Gebruik in plaats van bezit	29	4.2.6	Modelovereenkomst uit de Wet DBA	35
3.6.1	Lease	29	4.3	Vennootschapsbelasting	35
3.6.2	Shared ownership of deeleconomie	29			
4.	Belastingen	31	5.	Jouw administratie	36
4.1	Btw	31	5.1	Zelf doen of uitbesteden?	36
4.1.1	Ondernemer voor de btw	32	5.2	Administratieve verplichtingen	37
4.1.2	Tarieven in de btw	32	5.3.	Van offerte tot betaling	37
4.1.3	Aftrek van voorbelasting	32	5.3.1.	De offerte	37
4.1.4.	Eerste aangifte btw	32	5.3.2	De factuur	38
4.1.5	Inbreng vanuit privé	32	5.3.3	Als je klant niet betaalt	38
4.1.6	Kleineondernemersregeling	33	5.4	Zakelijke bankrekening	39
4.2	Inkomstenbelasting	33	5.5	Bewaartermijnen administratie	39

6. Van omzet naar ondernemersinkomen	40	6.6 Pensioen	44
6.1 Van omzet naar ondernemersinkomen	40	6.6.1 De AOW: basisverzekering voor het pensioen	44
6.1.1 Cash is king: debiteurenbeheer	40	6.6.2 De Oudedagsreserve: een deel van de winst reserveren voor je pensioenvoorziening	45
6.1.2 Na kosten, belastingen en aflossingen komt pas de ondernemer	40	6.6.3 Verplicht deelname pensioenfonds	45
6.1.3 Privéopnamen	41	6.6.4 Vrijwillige voortzetting	45
6.1.4 Parttime ondernemen	41	6.6.5 Particuliere pensioenverzekering, sparen of beleggen	45
6.2 Inkomensondersteuning	41	6.7 Schadeverzekeringen	46
6.2.1 Inkomensondersteuning bij de start vanuit een werkloosheidsuitkering	41	6.7.1 Brand- en inbraakschade	46
6.2.2 Inkomensondersteuning bij de start vanuit een bijstandsuitkering	41	6.7.2 Aansprakelijkheid en rechtsbijstand	47
6.2.3 Inkomensondersteuning bij de start vanuit een arbeidsongeschiktheidsuitkering	41	6.7.3 Cyberrisico's	47
6.3 Toeslagen	42	6.7.4 Auto	47
6.4 Gemeentelijke inkomensregelingen	42	7. Financiële problemen voorkomen	48
6.5 Je inkomen als je niet kunt ondernemen	42	7.1 Financiële problemen	49
6.5.1 Arbeidsongeschiktheid	42	7.2 Aansprakelijkheid	49
6.5.2 Bbz-regeling bij ziekte	44	7.2.1 Huwelijks voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden	49
		7.2.2 Verrekenbeding	50

7.2.3	Samenwonen	50
7.2.4	Mee tekenen voor verplichtingen	50
7.3	Scheiden doet lijden	51
7.4	Een onderneming starten met bestaande financiële problemen	51
7.5	Kredietinformatiebureaus	51
7.5.1	Kredietregistratie van personen	51
7.5.2	Datahandelaren met informatie over personen en bedrijven	53

8. Tot slot **54**

Een Geldboek voor ondernemers?

Als ondernemer wil je de financiële en administratieve kant van je bedrijf goed geregeld hebben. Grip houden op hoe je er financieel voor staat en bijsturen wanneer dat nodig blijkt. Maar dat is nog niet zo gemakkelijk. Dit boek gaat over de financiën van ondernemers, zakelijk en privé. Je leest wat er verandert als je ondernemer gaat worden en waar je mee te maken krijgt als je ondernemer bent.

Het bevat waardevolle informatie van KVK, Nibud, Zuidweg & Partners, BKR, Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars. Met als doel om je te helpen grip te houden op hoe je er financieel voor staat. Het Geldboek biedt je:

- Tips en tricks om financieel goed voorbereid van start te gaan.
- Overzicht van geldzaken zowel zakelijk als privé.
- Uitleg over bedrijfskosten, facturen, aftrekposten, administratie, omzet en inkomen.

Uit onderzoek van KVK blijkt dat de helft van alle ondernemers in Nederland onzeker is over hun financiële kennis. Toch betrekken ruim vier op de tien ondernemers niemand bij hun financiën en administratie. Met het Geldboek willen we ondernemers helpen om zicht te krijgen op hun financiën. Uit het onderzoek blijkt namelijk dat ondernemers mét kennis van geldzaken beter presteren dan ondernemers die daaraan twijfelen.

Het Geldboek voor ondernemers verschijnt jaarlijks en is te gebruiken als informatiebron, naslagwerk en overzicht. Veel plezier met het Geldboek voor ondernemers!

Michiel Huitema,
Directeur Starters

Peter Bargon,
Directeur Zzp en klein mkb

1. Begroten

Privé en zakelijk

Een begroting is een overzicht van verwachte inkomsten en uitgaven in een bepaalde periode. Een begroting bestaat uit afzonderlijke deelbegrotingen. Voor de onderneming zijn dat in ieder geval de investeringsbegroting, financieringsbegroting en de exploitatiebegroting. Het is verstandig deze aan te vullen met de liquiditeitsbegroting.

1.1 De privébegroting

Omdat de onderneming (een deel van) jouw inkomen dient op te leveren, is een privébegroting belangrijk om te maken. Je legt hiermee de verbinding tussen de privé-uitgaven en de daarvoor benodigde ondernemerswinst.

Als ondernemer krijg je te maken met wisselende inkomsten. Een groot deel van de uitgaven ligt al vast. Maak daarom een overzicht van je uitgaven en ga hierbij uit van je huidige uitgavenpatroon. Met dat overzicht weet je welk bedrag je nodig hebt om de privé-uitgaven op hetzelfde niveau te handhaven als je een onderneming start. Het Nibud biedt een handig stappenplan om een privé-begroting te maken. Neem in de privébegroting als 'netto salaris' het bedrag op dat je ook na de start van je onderneming houdt. De toeslagen zijn afhankelijk van je totale inkomen, daarover lees je meer in hoofdstuk 6.3. Neem de verwachte nettowinst uit je onderneming op als 'overige inkomsten'.

Het kost je hooguit een uur per week om je privé-administratie op orde te houden.

1.1.1 Schep orde in je administratie

Inzicht in geldzaken begint bij een geordende administratie. Je kunt dan alles makkelijk terugvinden. Een privéadministratie houd je bij op de computer (digitaal) of in een ordner met tabbladen (papier). Een combinatie kan ook: kies de manier die je prettig vindt. Het is belangrijk dat je weet waar je alles kunt terugvinden. Het Nibud heeft een handig [stappenplan](#) om je administratie op orde te brengen. Deze tips helpen je daar ook bij:

Do's

- Besteed wekelijks tijd aan de administratie: lees post, documenten, brieven en e-mails. Daarmee krijg je een goed beeld van de noodzakelijke (re)acties. Het bijhouden van de administratie bestaat uit: betalen, controleren, reageren, bewaren en weggooien.
- Bekijk de berichtenbox van [mijnoverheid.nl](#) en andere mijn-omgevingen (van bijvoorbeeld de energieleverancier, telefoon- en internetprovider, verzekeringsmaatschappij) zodra er een melding is. Stel daarvoor in alle mijn-omgevingen in dat je automatisch een melding krijgt als er een nieuw bericht verschijnt in de mijn-omgeving.
- Noteer in een overzicht waar je belangrijke documenten bewaart: contracten, overeenkomsten, garantiebewijzen en polissen. De [Nibud Bewaarwijzer](#) helpt je om op een overzichtelijke manier vast te leggen waar je belangrijke documenten bewaart en hoe je berichten van instanties binnenkrijgt.

Tip

Zorg dat je gegevens over hetzelfde onderwerp op dezelfde manier bewaart. Dus niet de ene keer de telefoonrekening afdrukken en de andere keer in een map op de computer en weer een andere keer in de mijn-omgeving laten staan.

- Maak een regelmatige back-up van je computerbestanden en administratie op een externe harde schijf. Of kies voor een beveiligde opslagfaciliteit 'in the cloud'. Dan raken de datagegevens nooit kwijt en kun je er 24/7 van elke plek op de wereld bij.
- Controleer minimaal 1x per week je banksaldi en alle [bij- en afschrijvingen](#). Het kan handig zijn om hiervoor de betaalapp van jouw bank op je telefoon te installeren. Betaal rekeningen op tijd met vooraf inplannen of maak een reminder in je agenda.
- Spreek (van tevoren) met je partner af [wie de administratie doet](#) en bewaart, dan kan de ander de documenten terugvinden als dat nodig is.

Don'ts

- Post en e-mails langer dan 2 weken niet openmaken en lezen.
- Vergeten de berichtenbox van [mijnoverheid.nl](#) en de 'mijn-omgevingen' van organisaties periodiek te bekijken.
- Geen zicht houden op het saldo van je bankrekening(en).
- Rekeningen niet of te laat betalen, waarna vaak hoge incassokosten worden geclaimd.
- Garantiebewijzen, offertes en belangrijke documenten weggooien. Tip: scan of fotografeer ze met je smartphone en sla ze op in een cloudomgeving.

1.1.2 Overzicht van je huidige uitgaven

Het Nibud maakt onderscheid tussen vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven. Voor vaste lasten heb je meestal een overeenkomst afgesloten. Voorbeelden zijn huur of hypotheek, energie, verzekeringen en abonnementen. Reserveringsuitgaven zijn uitgaven aan bijvoorbeeld inventaris, onderhoud van het huis en vakantie. Huishoudelijke uitgaven zijn onder andere de boodschappen.

Er zijn uitgaven die maandelijks terugkomen, zoals de huur of hypotheek. Er zijn uitgaven die je maar één keer per jaar of per kwartaal betaalt, zoals sommige verzekeringspremies en de motorrijtuigenbelasting. Kortom: uitgaven wisselen van maand tot maand. Reken daarom alle uitgaven om naar een gemiddeld bedrag per maand.

Veel uitgaven vind je terug op je rekeningoverzicht in de online bankomgeving of in de app van jouw bank, zoals de vaste lasten en alle bedragen die je pint. Wanneer je geen inschatting kunt maken van de hoogte van jouw huishoudelijke uitgaven, dan kun je een paar maanden een kasboek bijhouden waarin je alle uitgaven opschrijft. Dit geeft je een beeld van jouw gemiddelde huishoudelijke uitgaven per maand. De hoogte van de reserveringsuitgaven is lastiger te bepalen. Voor nieuwe meubels, apparaten en witgoed in huis en het onderhoud van het huis moeten de meeste mensen sparen. Op de site van het Nibud vind je de [BufferBerekenaar](#). Hiermee reken je in vijf minuten uit hoeveel geld in jouw situatie verstandig is om achter de hand te hebben om onverwachte, grote, noodzakelijke uitgaven direct te kunnen betalen.

Zet je financiën op een rij met het [Nibud Persoonlijk Budgetadvies](#). Binnen 10 minuten heb je inzicht in jouw uitgaven. Je kunt ook vergelijken met anderen in dezelfde situatie.

1.1.3 Uitgaven afwegen

Er bestaan vaak onrealistische verwachtingen over de mogelijkheden om te bezuinigen. Veel starters denken dat zij best van een lager inkomen kunnen rondkomen dan ze gewend zijn. Helaas komt dit soort verwachtingen maar zelden uit. De hoogte van veel uitgaven ligt namelijk vast, zoals het bedrag wat je kwijt bent aan huur of hypotheek, verzekeringen, aflossingen van leningen, heffingen van de gemeente en schoolkosten van de kinderen. Het zijn allemaal vaste bedragen die je niet zomaar kunt verlagen. Op andere uitgaven kun je wel bezuinigen, maar het kan maanden duren voordat je daarvan het effect merkt. Bijvoorbeeld bezuinigingen op energiekosten, waarvan je één keer per jaar een eindafrekening krijgt. Sommige besparingen zijn alleen maar uitstel. Je kunt besluiten om een tijd geen kleding te kopen, maar eens moet je jouw jas of schoenen vervangen. Om de hoogte van jouw ondernemersinkomen te bepalen, kun je daarom het best uitgaan van je huidige uitgavenpatroon.

1.1.4 Uitgavenposten

Uitgaven zijn onder te verdelen in verschillende uitgavenposten. In deze paragrafen staan de uitgavenposten opgesomd. Voor sommige uitgaven zijn tegemoetkomingen van de overheid aan te vragen. Op www.nibud.nl vind je bij '[Vergelijk uzelf - vergelijkingsbedragen](#)' informatie over de hoogte van verschillende uitgavenposten.

Huur

Als je in een huurwoning woont en in verhouding tot je inkomen te veel huur betaalt, kun je huurtoeslag aanvragen. Deze is afhankelijk van de hoogte van de huur en van je inkomen. Op www.toeslagen.nl kun je uitrekenen op hoeveel huurtoeslag je eventueel recht hebt.

Lokale lasten

Inwoners met een laag inkomen kunnen (gedeeltelijk) kwijtschelding krijgen van de heffingen van gemeente en waterschap. Afhankelijk van het inkomen kan ook aan ondernemers kwijtschelding worden verleend. Meer informatie krijg je bij de gemeente of waterschap.

Gas, water en elektriciteit

De kosten voor gas zijn vooral afhankelijk van het soort woning dat je hebt. Uitgaven aan water en elektriciteit zijn voornamelijk afhankelijk van persoonlijk handelen.

Televisie, internet en telefonie

Deze diensten worden vaak in een combinatiepakket van twee diensten of een alles-in-één pakket aangeboden. De kosten voor een alles-in-één pakket zijn minimaal € 44 per maand.

Zorgverzekering

Iedereen van 18 jaar en ouder is verplicht om een [basisverzekering](#) af te sluiten tegen ziektekosten. De ziektekosten die de basisverzekering vergoedt, zijn bij alle verzekeraars hetzelfde. De eerste € 385 aan ziektekosten moet je zelf betalen.

Dit is het verplichte eigen risico. Je kunt kiezen voor een hoger eigen risico, maximaal € 885. De maandelijkse premie wordt dan lager. Bekijk de korting bij verschillende eigen risicobedragen en waar je op kunt letten bij je keuze voor een eigen risico. Voor andere behandelingen kun je je aanvullend verzekeren. De dekking en premie van deze aanvullende verzekeringen verschillen per verzekeraar. Kinderen jonger dan 18 jaar zijn in ieder geval gratis meeverzekerd voor de basisverzekering, maar vaak ook voor de aanvullende verzekering. Informeer hiernaar bij je zorgverzekeraar. Voor de lagere inkomens is er de zorgtoeslag. Op www.toeslagen.nl kun je uitrekenen op hoeveel zorgtoeslag je eventueel recht hebt.

Naast de basisverzekering betaal je voor de ziektekosten via de inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet (bijdrage Zvw). Bij mensen die in loondienst zijn, betaalt de werkgever deze bijdrage. Als ondernemer betaal je deze bijdrage Zvw zelf aan de Belastingdienst. De Belastingdienst stuurt je daarvoor een aanslagbiljet; hierop staat hoeveel je moet betalen.

Je betaalt 5,7% over de belastbare winst uit de onderneming. Is je totale inkomen (de belastbare winst en eventueel overig inkomen) meer dan € 55.927 (2019) dan betaal je over het inkomen boven dit bedrag geen bijdrage Zvw.

Schadeverzekeringen

Verzekeringen die iedereen nodig heeft, zijn de inboedelverzekering tegen brand en inbraak en de aansprakelijkheidsverzekering tegen schade aan derden.

Woningbezitters hebben een opstalverzekering nodig en autobezitters een WA-verzekering. Wie onvoldoende geld beschikbaar heeft om de kosten van een uitvaart te dragen, kan een uitvaartverzekering afsluiten. Voor een inschatting van de uitvaartkosten kun je gebruikmaken van de [uitvaartberekenaar](#).

School- en studiekosten

De meeste scholen vragen een (vrijwillige) ouderbijdrage. De opbrengst gaat naar bijvoorbeeld computers, diverse materialen, een boekenfonds, de bibliotheek en extra leerkrachten. Soms wordt een aparte bijdrage gevraagd voor materialen en

gereedschappen. Veel scholen hebben een informatiegids waarin je leest hoe hoog de ouderbijdrage is en wat de school betaalt van de opbrengst. Als je meer informatie wilt over schoolkosten, bestel dan de [Geldwijzer Kinderen & Scholieren \(e-book\)](#) van het [Nibud](#).

Kinderopvang

Ouders met kinderen tot 12 jaar die gebruikmaken van formele, geregistreerde kinderopvang (dagopvang, gastouderopvang of buitenschoolse opvang) hebben onder bepaalde voorwaarden recht op kinderopvangtoeslag, ook ondernemers. Je hebt alleen recht op de kinderopvangtoeslag voor de uren waarop je kind naar de formele opvang gaat en jij en jouw eventuele partner op dat moment werken. Voor ondernemers gaat het om de uren die besteed worden aan het bedrijf. Dit zijn zowel de uren die je in rekening brengt bij klanten, als de uren voor de bedrijfsadministratie, het opstellen van offertes en het volgen van trainingen. Reistijd telt voor de kinderopvangtoeslag niet mee als gewerkte uren. Het is belangrijk dat je het aantal gewerkte uren bijhoudt, zodat je kunt aantonen dat je daadwerkelijk hebt gewerkt.

De hoogte van de kinderopvangtoeslag is afhankelijk van het verzamelinkomen van jou en je eventuele partner, het uurtarief van de opvang en de totale maandelijkse kosten aan kinderopvang.

Op www.toeslagen.nl reken je uit op hoeveel kinderopvangtoeslag je mogelijk recht hebt.

Autokosten

Autokosten zijn te verdelen in vaste en variabele kosten. Vaste kosten zijn bijvoorbeeld de verzekering, de motorrijtuigenbelasting en de afschrijving. Onder de variabele kosten vallen het onderhoud en de brandstof.

Kleding en schoenen

Huishoudens besteden meer aan kleding naarmate het inkomen hoger is. Per persoon is minimaal € 54 per maand nodig.

Inventaris

Voor grote inventarisuitgaven is het praktisch om een spaarpotje te hebben. Met de BufferBerekenaar reken je in vijf minuten uit hoeveel geld verstandig is om achter de hand te hebben om grote, onverwachte, noodzakelijke uitgaven, zoals meubels, apparaten, onderhoudskosten en reparaties, direct te kunnen betalen. Houd je nu geen geld over, kijk dan of je ergens minder geld aan kunt uitgeven, zodat je wel de ruimte hebt om geld opzij te zetten. Zet het bedrag op een aparte spaarrekening, dan weet je zeker dat je het geld niet aan iets anders uitgeeft.

Onderhoud huis en tuin

Met een huurwoning ben je een paar tientjes per maand kwijt aan kleine klusjes in en om het huis, zoals schilderen, behangen en de tuin. Een richtlijn voor de jaarlijkse onderhoudskosten aan een eigen woning is ongeveer 1% van de waarde van de woning. Als je een appartement gekocht hebt, betaal je via de servicekosten aan de Vereniging van Eigenaren een bijdrage voor onderhoud.

Tip

Lees over de verschillende manieren om geld opzij te zetten zonder dat je dat direct voelt in je portemonnee.

Niet-vergoede ziektekosten

De verzekering vergoedt niet alle ziektekosten. Denk aan bepaalde medicijnen of tandartskosten, contactlenzen en het eigen risico van de zorgverzekering van € 385. Verwacht je het maximale verplichte eigen risico nodig te hebben? Dan kan het handig zijn om dit bedrag vooraf in termijnen aan de zorgverzekeraar te betalen. Heb je achteraf toch niet alles nodig gehad, dan krijg je het tegoed later weer teruggestort.

Vrijetijdsuitgaven

Onder vakantie- en vrijetijdsuitgaven vallen een avondje uit, een boek of uitgaven aan hobby's, sport, vakanties en weekendjes weg. De kosten voor een vakantie kunnen zeer uiteenlopen.

Huishoudelijke uitgaven

Onder huishoudelijke uitgaven vallen onder andere voeding, schoonmaakartikelen en huisdieren. Heb je geen idee wat je besteedt aan deze uitgaven, dan kun je een bepaalde periode een kasboek bijhouden. Na één of twee maanden heb je een goed beeld van de bedragen die hierin omgaan. Alle pinbetalingen vind je terug in de mobielbankierenomgeving of internetbankieromgeving.

1.2 Jouw zakelijke begroting

De zakelijke begroting bestaat uit een aantal deelbegrotingen. De investeringsbegroting en de financieringsbegroting vormen samen de balans van de onderneming. Hierin geef je aan welke noodzakelijke investeringen je doet om te starten en wie dat financiert. De exploitatiebegroting geeft de verwachte kosten en opbrengsten in een bepaalde periode weer. Met de liquiditeitsbegroting krijg je inzicht of je op elk moment voldoende geld hebt om aan je betalingsverplichtingen te voldoen.

1.2.1 De investeringsbegroting

In de investeringsbegroting zet je op een rij wat je minimaal aan bedrijfsmiddelen en geld nodig hebt om je bedrijf te starten. Kijk daarbij minstens een jaar vooruit. Een investering is een aankoop waar de onderneming meerdere jaren mee gaat werken en waarvan de aanschafprijs boven de € 450 ligt. Het grote verschil met kosten (zie hoofdstuk 2) is dat bij een investering de aankoopkosten over meerdere jaren verdeeld worden. Ieder jaar boek je een deel (bijvoorbeeld 20%) als kosten. Dit heet afschrijven. Het geld voor de investering moet je natuurlijk wel bij de aankoop al beschikbaar hebben. De investeringsbegroting is onderverdeeld in vaste activa en vlottende activa:

Vaste activa

Vast activa zijn bedrijfsmiddelen die langer dan een jaar in het bedrijf aanwezig zijn. Denk aan machines, transportmiddelen, gereedschappen, inventaris en dergelijke. De verzamelnaam van deze bedrijfsmiddelen is materiële vaste activa. Maar ook goodwill of vergunningen, bij overname van een onderneming, kun je beschouwen als investeringen. De verzamelnaam voor deze bedrijfsmiddelen luidt immateriële vaste activa.

Flottende activa

Flottende activa zijn bedrijfsmiddelen die korter dan een jaar in het bedrijf aanwezig zijn. Bijvoorbeeld direct beschikbare kas- en banksaldi (liquide middelen), uitstaande geldvorderingen (debiteuren), voorraden en aanloop- en openingskosten. Aanloop- en openingskosten zijn kosten die je maakt voordat er omzet is, zoals notariskosten, de inschrijving bij KVK, levensonderhoud in de eerste periode na de start, marktonderzoek, advieskosten, visitekaartjes en briefpapier.

Op de investeringsbegroting worden alle bedragen exclusief btw opgenomen. Je moet de btw natuurlijk wel betalen aan de leveranciers. Deze btw wordt in de investeringsbegroting opgenomen als 'voorfinanciering btw'.

De meeste ondernemers kunnen de betaalde btw op zakelijke kosten verrekenen. In de investeringsbegroting zet je alle bedragen exclusief btw. Zie ook het [onderdeel btw](#).

In het voorbeeld hieronder zie je hoe je een investeringsbegroting kunt opstellen.

Investeringsbegroting

Vaste activa

Machines	€
Vervoermiddelen	€
Inventaris	€

Flottende activa

Kas / bank / giro	€
Debiteuren	€
Voorraden	€
Aanloop- en openingskosten	€
Voorfinanciering btw	€
Onvoorzien	€

Totaal

€

+

Tips bij de investeringsbegroting

- Onderbouw de bedragen met offertes.
- Vraag offertes op bij meerdere leveranciers om zo tot een juiste keuze te komen.
- Houd rekening met onvoorziene kosten.

Tip: Heb je specifieke vragen over de investeringsbegroting?

Neem dan contact op met de KVK Financieringsdesk [KVK.nl/financieringsdesk](https://www.kvk.nl/financieringsdesk), tel. 0800 1014 (gratis), of [stel je vraag online](#).

1.2.2 De financieringsbegroting

In de financieringsbegroting werk je uit hoe je de investeringen in jouw investeringsbegroting gaat bekostigen. Dit kan met eigen vermogen, vreemd vermogen of een combinatie van die twee. Lees hier meer over in [hoofdstuk 3, Financiering](#).

Eigen vermogen

Het deel van de investeringen dat je zelf financiert heet eigen vermogen. Dit kan geld zijn dat je zelf beschikbaar hebt zoals spaargeld of bedrijfsmiddelen die al zijn aangeschaft (bijvoorbeeld gereedschappen of een computer die je al bezit). Bij een financieringsaanvraag tellen zogenaamde 'achtergestelde' leningen of durfkapitaal, bijvoorbeeld van familie, mee als ware het eigen vermogen.

Heb je een besloten vennootschap (bv)? Dan is er sprake van aandelenkapitaal. Dit is het geld dat door de aandeelhouders is betaald om aandeelhouder te worden. Zij zijn daarmee voor een bepaald deel 'eigenaar'. Ook een buitenstaander kan in de onderneming investeren door aandelen te nemen. Aandelenkapitaal is lang in de onderneming beschikbaar en wordt onder het eigen vermogen opgenomen.

Vreemd vermogen

Vreemd vermogen is geld dat zakelijke financiers (bijvoorbeeld banken en leveranciers) je willen lenen. Er is onderscheid tussen schulden op de korte termijn (zoals rekening-courantkrediet, leverancierskrediet, te betalen belastingen) en schulden op de lange termijn (zoals een hypotheek of langlopende lening voor de inventaris).

Tips

De Gouden Balansregel

Houd rekening met de Gouden Balansregel. Dit betekent dat je vaste activa (bezittingen die worden aangehouden voor langer dan één jaar) bij voorkeur financiert met eigen vermogen of lang vreemd vermogen. Vlottende activa (bezittingen die minder dan één jaar worden aangehouden) financieer je met kort vreemd vermogen.

Solvabiliteit

Solvabiliteit is een financieel kengetal dat de verhouding aangeeft van je eigen vermogen ten opzichte van het totaal benodigde vermogen. De solvabiliteit wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de financiële gezondheid van een bedrijf op de langere termijn. Het zegt iets over het vermogen om zowel de kortlopende, als ook de langlopende schulden te kunnen terugbetalen. Een externe financier verwacht dat een startende ondernemer ook eigen vermogen inbrengt, minimaal 20%. In bepaalde branches zoals de horeca kan dat oplopen tot 50%.

In dit voorbeeld zie je hoe je een financieringsbegroting kunt opstellen.

Financieringsbegroting

Eigen vermogen	
Spaargeld	€
Inbreng bedrijfsmiddelen	€
Vreemd vermogen (lang)	
Langlopende lening bank	€
Achtergestelde lening	€
Vreemd vermogen (kort)	
Rekening-courant	€
Leverancierskrediet	€
Totaal	€ +

Tip: Heb je specifieke vragen over de financieringsbegroting?

Neem dan contact op met de KVK Financieringsdesk via [KVK.nl/financieringsdesk](https://kvvk.nl/financieringsdesk), tel. 0800 1014 (gratis), of [stel je vraag online](#).

1.2.3 De exploitatiebegroting

In de exploitatiebegroting of winst- en verliesrekening bereken je of het bedrijf winstgevend is. Je maakt een inschatting van de omzet. Daarna bekijk je wat de kosten zijn om het bedrijf draaiende te houden. Daarmee kun je berekenen of je bedrijf winst of verlies gaat maken.

In dit voorbeeld zie je hoe je een exploitatiebegroting kunt opstellen.

Exploitatiebegroting (alle bedragen exclusief btw)

Omzet	€	
Af: inkoopwaarde omzet	€	-
Brutowinst	€	
Afschrijvingen	€	
Huisvesting	€	
Promotie	€	
Vervoer	€	
Administratie	€	
Personeelskosten	€	
Rente- en bankkosten	€	
Verzekeringen	€	
Overige kosten	€	
Af: Totaal kosten	€	+
Nettowinst	€	-

Er zijn twee methoden voor het opstellen van een exploitatiebegroting:

- Rekenen vanuit de verwachte omzet. Je vult de omzet in en rekent door tot onder aan de streep om vast te stellen of de nettowinst voldoende is.
- Rekenen vanuit de gewenste nettowinst. Je vult de nettowinst in en rekent van 'beneden naar boven' door en bepaalt hoeveel omzet nodig is.

In de exploitatie is er een omslagpunt waarbij verlies omslaat in winst. Dat is het break-even-point dat meestal wordt uitgedrukt in aantal producten of diensten.

In de exploitatiebegroting draait het om de reële haalbaarheid van de omzet. Deze onderbouw je met marktonderzoek, klantenanalyse, concurrentieonderzoek, klantbenadering en onderscheidend vermogen. Een hulpmiddel bij je marktonderzoek is de [locatiescan](#).

Tips bij de exploitatiebegroting

- Onderbouw de bedragen met offertes.
- In de exploitatiebegroting staan de bedragen exclusief btw. De btw vormt immers geen inkomstenbron of kostenpost voor je onderneming.
- De nettowinst vormt de basis voor de berekening van de belastingen.
- De post afschrijving is geen uitgave, maar de kostentoerekening van een eerdere investering.
- De nettowinst + afschrijvingen vormt de kasstroom. Dit bedrag is beschikbaar voor aflossingen aan verschaffers van vreemd vermogen, reserveringen voor toekomstige investeringen en als ondernemersinkomen in een eenmanszaak of vof. (In een besloten vennootschap (bv) staat de ondernemer als bestuurder/directeur van de bv op de loonlijst en ontvangt een salaris. Het salaris is een kostenpost voor de bv en staat in de exploitatiebegroting opgenomen onder personeelskosten).

Tip: Heb je specifieke vragen over de exploitatiebegroting?

Neem dan contact op met de KVK Financieringsdesk via [KVK.nl/financieringsdesk](https://kvk.nl/financieringsdesk), tel. 0800 1014 (gratis), of [stel je vraag online](#).

1.2.4 De liquiditeitsbegroting

Met de liquiditeitsbegroting volg je het geld. Daar worden de verwachte geldinkomsten en gelduitgaven per maand of kwartaal opgenomen. Dat is iets anders dan opbrengsten en kosten uit de exploitatiebegroting. Met een liquiditeitsbegroting begroot je hoeveel geld er daadwerkelijk op de bank staat. Je hebt zo inzicht of er op alle momenten voldoende geld is om aan je verplichtingen te voldoen. Maar ook of er ruimte is voor een investering, bijvoorbeeld het kopen van een nieuwe computer. Bij een liquiditeitstekort kun je tijdig sturen of een aanvullende financiering regelen. In dit voorbeeld zie je hoe je een liquiditeitsbegroting kunt opstellen.

Liquiditeitsbegroting (alle bedragen inclusief btw)

Banksaldo 1 januari		€
Ontvangsten:	Betaling door klanten (debiteuren)	€
Uitgaven:	Betaling aan leveranciers (crediteuren)	€
	Lonen	€
	Huur pand	€
	Leasekosten	€
	Af te dragen btw	€
	Rente	€
	Aflossingen	€
Totaal uitgaven		€ +
Ontvangsten min uitgaven		€
Banksaldo 31 januari		€

Liquiditeitsbegroting (alle bedragen inclusief btw)	1/1	1/2	1/3	1/4
Banksaldo begin van de maand	100	-232	36	354
Bij: Betaling door klanten (debiteuren)	50	650	700	300
Af: Betaling aan leveranciers (crediteuren)	150	150	150	150
Lonen	50	50	50	50
Huur pand	100	100	100	100
Leasekosten	25	25	25	25
Af te dragen btw	30	30	30	30
Rente	2	2	2	2
Aflossingen	25	25	25	25
Banksaldo eind van de maand	-232	36	354	272

Meestal schommelt het banksaldo van je onderneming gedurende het jaar. Bijvoorbeeld doordat je niet altijd evenveel producten verkoopt of door het betaalgedrag van je klanten. Met een liquiditeitsbegroting maak je inzichtelijk in welke maanden er financiële ruimte is voor extra uitgaven of dat je beter wacht met een investering.

Tips bij de liquiditeitsbegroting

- Houd rekening met betaaltermijnen van klanten die op rekening betalen. Gemiddeld duurt het 45 dagen voordat iemand zijn rekening betaalt.
- Denk ook aan vakanties: als je bedrijf in de vakantieperiode dichtgaat, dan heb je in die periode geen opdrachten. In de periode daarna zijn er waarschijnlijk geen betalingen door klanten.
- Sommige betalingen zijn periodiek en kun je niet uitstellen. Bijvoorbeeld belastingen, huur, telefoonkosten en lonen.
- Zorg dat de bedragen inclusief btw zijn (op je exploitatiebegroting zijn bedragen juist exclusief btw).
- In de liquiditeitsbegroting staan ook de btw-afdrachten aan de Belastingdienst, net als de aflossingen aan financiers.

Tip: Heb je specifieke vragen over de liquiditeitsbegroting?

Neem dan contact op met de KVK Financieringsdesk via [KVK.nl/financieringsdesk](https://kvk.nl/financieringsdesk), tel. 0800 1014 (gratis), of [stel je vraag online](#).

1.3 Begroten: zelf aan de slag

1.3.1 Ondernemingsplan

Bij elkaar vormen de begrotingen jouw financieel plan. Dat is een onderdeel van het ondernemingsplan. Een ondernemingsplan is niet verplicht, maar wel noodzakelijk als je een financiering wilt aanvragen voor je bedrijf. En natuurlijk geeft het inzicht voor jezelf.

Noteer de onderzoeksgegevens overzichtelijk in een handig sjabloon van een ondernemingsplan. Dan kun je aanpassingen eenvoudig doorvoeren en met het plan houd je overzicht. Stichting Qredits heeft een gratis te gebruiken [voorbeeld ondernemingsplan](#). Banken bieden vaak ook een sjabloon voor een ondernemingsplan aan.

Afhankelijk van de aard van je bedrijf lever je diensten, verkoop je producten of misschien wel een combinatie van beide. Hoe bepaal je een goed uurtarief? Een hoe stel je een goede prijs voor je product vast?

1.3.2 Uurtarief

Het vaststellen van een uurtarief kan best lastig zijn. Te hoog schrikt klanten af, te laag kan een onderwaardering zijn van jouw kwaliteiten en levert misschien wel onvoldoende inkomen op. Hoewel je vrij bent om je eigen tarief te bepalen, op basis van jouw kosten en jouw inkomenswens, moet het tarief ook in de markt passen. Kijk daarom naar uurtarieven die concurrenten hanteren en bedenk hierbij dat unieke kwaliteiten een hoger uurtarief rechtvaardigen.

Uurtarief of aangenomen werk

Veel ondernemers rekenen met een uurtarief. De klant betaalt je per gewerkt uur. Bij aangenomen werk maak je vooraf een inschatting hoeveel uren je met de opdracht bezig zult zijn en geeft daar een prijs voor af. Dat is dan de prijs die de klant betaalt, ook al besteed je in de praktijk misschien meer uren aan de opdracht.

Bijkomende kosten

Naast jouw uren krijg je misschien te maken met kosten die je voor je klant maakt. Denk aan reiskosten. Het is niet ongebruikelijk deze door te belasten. Je moet daarover vooraf wel afspraken maken. Neem in je algemene voorwaarden of offerte op welke kosten wel en niet binnen je tarief vallen. Zo kun je onverwachte uitgaven declareren.

Tips om jouw tarief te bepalen

- Werk met een variabel uurtarief. Voor een spoedopdracht kun je een hoger uurtarief vragen. Bij een opdracht voor langere duur kun je misschien met een lager uurtarief calculeren.
- Bereken je uurtarief ieder jaar opnieuw. Elk jaar nemen de kosten van levensonderhoud toe en doe je als ondernemer meer ervaring op.

Voorbeeldberekening uurtarief

1. Declarabele uren

Om een goede berekening te maken, schat je eerst je declarabele uren.

Met een vijfdaagse werkweek zitten er	260 werkdagen in het jaar.
Trek daar voor vakantie en feestdagen	30 dagen af
Dan blijven er	230 dagen over om te werken.

Bij een werkdag van 8 uur is dat 1.840 uur. Maar niet ieder gewerkt uur is declarabel.

Als startende ondernemers kun je uitgaan van 50 tot 60 procent declarabele uren. De rest besteed je aan zaken als acquisitie, reistijd en administratie. 50 procent van 1.840 uur is 920 declarabele uren per jaar. In deze uren moeten de zakelijke kosten en het privé-inkomen verdiend worden.

2. Zakelijke kosten

Onder de zakelijke kosten vallen uitgaven voor bijvoorbeeld de boekhouder of accountant, betaalde rente op zakelijke leningen, zakelijke verzekeringen en afschrijvingskosten. Onze voorbeeldondernemer heeft dit jaar in totaal € 11.150 zakelijke kosten.

3. Privé-inkomen

In dit rekenvoorbeeld stellen we het benodigde privé-inkomen op € 1.750 per maand. Dat is € 21.000 per jaar. Reserveer ook geld voor vakantie, bijvoorbeeld 8%. Het totaal benodigde jaarinkomen is dan € 22.680. Daar komt de inkomstenbelasting bovenop, de tarieven vind je in hoofdstuk 4.2. Heffingskortingen en eventuele ondernemersaftrek verminderen de daadwerkelijk te betalen belasting, maar houd rekening met circa 30%. Als zelfstandig ondernemer betaal je ook 5,7% inkomensafhankelijke bijdrage zorgverzekering.

Benodigd privé-inkomen + vakantie	€ 22.680	64,3%
Inkomstenbelasting (indicatie)	€ 10.582	30%
Inkomensafhankelijke bijdrage zorgverzekering	€ 2.010	5,7%
Benodigd bedrijfsresultaat	€ 35.272	100%
Zakelijke kosten	€ 11.150	
Benodigde omzet	€ 46.422	
Te realiseren omzet van € 46.422 : 920 declarabele uren is minimaal uurtarief van € 51 excl. btw. Afhankelijk van de aard van je dienst bereken je 21% btw, 9% btw of maak je gebruik van een btw-vrijstelling of verleggingsregeling.		

Deze berekening van een uurtarief kun je [hier](#) nog eens uitgebreid nalezen.

Tip:

Heb je het met je klant over jouw uurtarief? Laat dan meteen je algemene voorwaarden zien. De algemene voorwaarden zijn afspraken op papier die bindend zijn voor jou én je klant. De algemene voorwaarden moet je aan je klant overleggen voordat de opdracht of koopovereenkomst is afgesloten. Zij verliezen hun rechtsgeldigheid als je ze tegelijk met de factuur overhandigt of verstuurt.

1.3.3 Productprijs bepalen

Je wilt een goede prijs voor je product vragen. Natuurlijk houd je rekening met de kosten die je maakt en de btw. Misschien kijk je ook naar je concurrenten, wat rekenen zij? Of let je vooral op de vraag: hoe gewild is je product? Hier vind je handvatten om de prijs van jouw product te berekenen.

Je bedrijf heeft kosten. Voor een deel zijn dat vaste kosten. Ze staan los van je product en zijn moeilijk te beïnvloeden. Denk bijvoorbeeld aan de afschrijving op machines, de huur van je pand of de rente op je leningen. Door de totale vaste kosten om te slaan over het reëel te verwachten aantal te verkopen producten, draagt elk verkocht product een stukje bij aan het terugverdienen van je vaste kosten.

Maar je hebt ook variabele kosten. Ze veranderen door een toe- of afname in de inkoop of productie. Per product blijven ze echter vaak gelijk. Een goed voorbeeld zijn de ingekochte grondstoffen of producten.

Naast het terugverdienen van de kostprijs per product wil je er natuurlijk ook zelf nog iets aan overhouden. Dat is je marge of winst. Jouw totale ondernemerswinst zou minimaal voldoende moeten zijn om de uitgaven uit je privébegroting te kunnen betalen.

De vaste kosten + variabele kosten + marge vormt de verkoopprijs exclusief btw. Hierover moet je btw aan je klant in rekening brengen. Afhankelijk van het soort product is dat 21%, 9% of een vrijstelling.

Tips bij het bepalen van de prijs

- Prijs in de markt: Kijk wat anderen vragen voor een product en hanteert zelf een soortgelijke prijs. Dit werkt alleen bij vergelijkbare producten.
- Waarde voor de klant: Je kunt je prijs ook laten afhangen van de waarde die jouw product heeft voor de klant. Een kunstschilder kan de prijs van een schilderij laten afhangen van wat een kunstliefhebber er voor over heeft. Een marktonderzoek vertelt je meer over wat een klant wil betalen voor een product.
- Informeer of je brancheorganisatie kan adviseren bij het bepalen van jouw prijs. Zoek je brancheorganisatie in de sectorinformatie op ondernemersplein.kvk.nl.

*Tips en advies over het bepalen van jouw uurtarief én over de prijs van jouw product of dienst zie je in de video 'De winst van een goede prijs'.

Ondernemers mogen onderling geen prijsafspraken maken. Je bepaalt dus zelf welke prijs jij vraagt.

2. Bedrijfskosten

Kosten, uitgaven en investeringen

Elke ondernemer geeft geld uit voor zijn bedrijf. Soms beperkt, voor bijvoorbeeld briefpapier en visitekaartjes en soms uitgebreid, bijvoorbeeld voor de aanschaf van een bedrijfspand of dure machine. Welke uitgaven vormen nu de bedrijfskosten? En wat zijn investeringen nu eigenlijk? Is er een verschil met de uitgaven?

2.1 Verschil tussen kosten en uitgaven

In het spraakgebruik worden de termen 'kosten' en 'uitgaven' door elkaar gebruikt. Zakelijk hebben deze termen echter verschillende betekenis. Uitgaven zijn bedragen die aan een ander worden betaald. Er gaat op dat moment echt geld weg. Kosten zijn bedragen die de winst in een periode verminderen.

Een voorbeeld: (alle bedragen exclusief btw)

Externe financiering	€ 10.000	
Investering in machine	€ 10.000	<-uitgave
Gebruiksduur 5 jaar, waarde daarna	€ 1.000	
Afschrijving per jaar $€ 9.000/5=$	€ 1.800	<-kosten
Te betalen rente jaar 1: 7%	€ 700	<- uitgave & kosten
Aflossing in 5 jaren, per jaar	€ 2.000	<-uitgave
Verkoop machine	€ 1.000	

2.2 Kosten en de fiscus

De kosten zijn belangrijk als je jouw winst gaat bepalen. Kosten verminderen de winst en daarmee ook de belasting die daarover wordt geheven.

2.2.1 Aftrekbaarheid van kosten

Als ondernemer bepaal je zelf waar je geld aan besteedt. Niet alle kosten die je maakt zijn echter volledig aftrekbaar van de ondernemingswinst. Soms hebben kosten voor een deel een privé karakter en moeten ze worden gesplitst. Alleen het zakelijke deel van deze 'gemengde kosten' mag je dan aftrekken. Een voorbeeld van gemengde kosten is de telefoonrekening thuis. Een deel van de gesprekken is zakelijk. Kosten die geen enkel zakelijk karakter hebben, mag je helemaal niet aftrekken. Een voorbeeld is je zorgverzekering.

Tip

Houd in de opzet van de administratie van je bedrijf al rekening met het verschil in aftrekbaarheid.

Soms kun je ook niet de volledige kosten in één jaar aftrekken. Wanneer je geld uitgeeft aan een bedrijfsmiddel vanaf € 450 waar je meerdere jaren mee kunt werken, noemen we dat een investering. De aanschafprijs van de investering wordt over meerdere jaren verdeeld en als kosten opgenomen. Dit noemen we afschrijven. Een voorbeeld van een investering waarop wordt afgeschreven is een computer.

Ten slotte zijn er kosten die pas aftrekbaar worden als je een drempelbedrag overschrijdt, tenzij je kiest voor aftrek van een vast percentage van alle gemaakte kosten. Onder deze kosten vallen onder andere de zakenlunches, congressen en studiereizen.

Tip

De Belastingdienst heeft een tabel waarin je per kostensoort ziet welk percentage van de kosten je mag aftrekken bij het bepalen van de winst uit onderneming.

Bedrijfsruimte

Huur je een bedrijfsruimte? Dan kun je alle kosten die je voor deze bedrijfsruimte maakt aftrekken. Naast de huur zijn dat bijvoorbeeld de kosten voor energie, verzekering en de afschrijving op de inrichting. Maak je gebruik van een bedrijfspand in jouw eigendom? Dan moet eerst worden vastgesteld of het pand tot je privévermogen of tot je zakelijk vermogen wordt gerekend. Gebruik je het pand uitsluitend zakelijk? Dan wordt het pand verplicht tot je zakelijke vermogen gerekend. De kosten die met het pand samenhangen kun je aftrekken. Ook kun je op het pand afschrijven. Een eventuele waarde stijging bij verkoop van het pand in de toekomst vormt winst in voor je onderneming. Gebruik je het pand zowel zakelijk als privé? Je kunt dan kiezen of je het pand als zakelijk vermogen of als privévermogen aanmerkt. Een pand in privévermogen moet als vermogen worden aangegeven in box 3 van de inkomstenbelasting. Kosten die met het pand samenhangen zijn niet aftrekbaar. Een waarde stijging in de toekomst is onbelast.

Werkruimte in de woning

Gebruik je voor je onderneming een deel van de woning als werkruimte? De kosten die hiermee samenhangen zijn soms aftrekbaar. Gebruik de rekenhulp werkruimte.

Vervoermiddelen

Veel ondernemers hebben voor hun bedrijf een auto nodig. Soms om producten weg te brengen of om bij klanten te komen, soms voor het woon-werkverkeer. Wanneer je als ondernemer een nieuwe bestelauto koopt, kan een vrijstelling van de Belasting op Personenauto's en Motorrijwielen (BPM) en een lager tarief voor de motorrijtuigenbelasting van toepassing zijn. Om hiervoor in aanmerking te komen, moet je wel aan verschillende voorwaarden voldoen.

Rijd je niet in een bestelauto maar in een personenauto dan zijn er twee mogelijkheden:

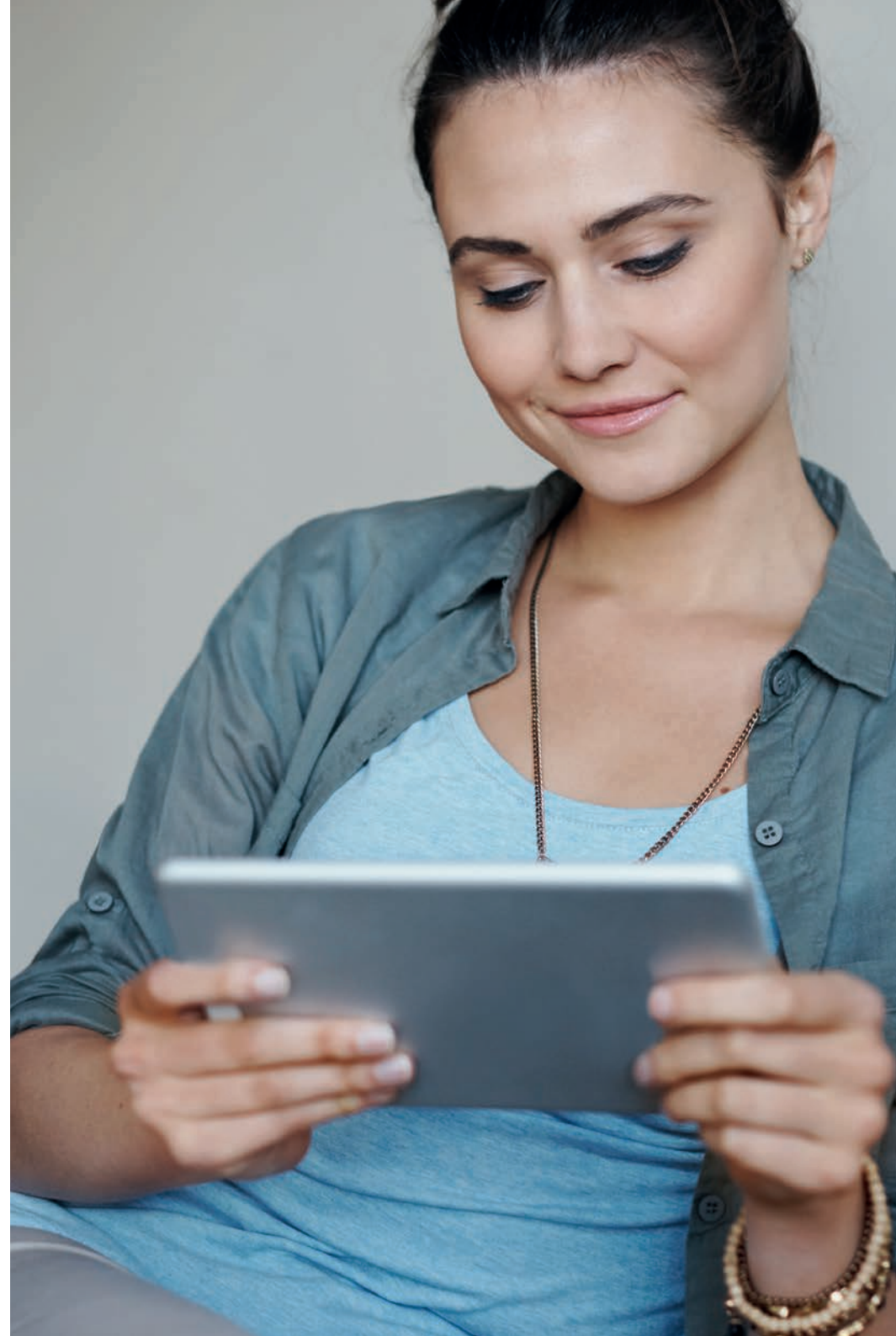
- Je rijdt in je eigen auto (auto hoort bij jouw privévermogen).
- Je rijdt in een auto van je onderneming (auto staat op de balans van het bedrijf).

De keuze moet je voor zowel de inkomstenbelasting als voor de btw apart maken en is niet helemaal vrij. Het hangt mede af van de wijze waarop je de auto gebruikt. Bij minder dan 500 privékilometers merkt de Belastingdienst de auto aan als ondernemingsvermogen. Alle kosten die met de auto samenhangen zijn zakelijk aftrekbare kosten in de inkomstenbelasting. Rijd je meer privékilometers, dan kun je zelf kiezen tussen zakelijk vermogen of privévermogen. Dit kan eenmaal per auto en de keuze maak je in de eerste digitale aangifte inkomstenbelasting na aanschaf. Behoort de auto tot het privévermogen, dan mag je voor de zakelijke kilometers de fiscaal vrijgestelde kilometervergoeding (€ 0,19) onbelast aan privé vergoeden. De kosten die je voor de auto maakt zijn niet aftrekbaar. Voor de btw kun je eventueel een andere keuze maken dan voor de inkomstenbelasting. Merk je de auto voor de btw aan als ondernemingsvermogen? Dan mag je de betaalde btw op onderhoud en gebruik voor de zakelijke kilometers verrekenen als voorbelasting. Je hebt dan wel een kilometeradministratie nodig. Meer informatie vind je op de site van de [Belastingdienst](#). Daar vind je ook [de rekenhulp btw](#) over het privégebruik van de auto.

2.3 Inbreng vanuit privé

Soms heb je goederen al in bezit, lang voordat de onderneming van start gaat. Denk bijvoorbeeld aan een computer, gereedschap of mobiele telefoon. Zodra je deze investeringsgoederen zakelijk gaat gebruiken, kun je er voor kiezen om de goederen 'op de balans te zetten' tegen de werkelijke waarde van dat moment. Je onderneming wordt dan eigenaar van de goederen en kan daar op afschrijven. De btw die je hebt betaald, kun je echter niet meer verrekenen.

Kosten die je voor de onderneming maakt (ook die in de maanden direct voorafgaand aan de start) zijn aftrekbaar. Ook de btw op deze kosten is te verrekenen. Bewaar de bonnetjes dus zorgvuldig.

3. Financiering

Geld vinden

Een bedrijf starten betekent meestal (flink) investeren. Uit de financieringsbegroting kun je de financieringsbehoefte afleiden. Het bestedingsdoel bepaalt welke financieringsvorm geschikt is. Behalve eigen vermogen kan de onderneming ook vreemd vermogen aantrekken om in de vermogensbehoefte te voorzien. In dit hoofdstuk komen de verschillende financieringsbronnen aan de orde.

Elke financieringsbron heeft voor- en nadelen. Afhankelijk van het risico dat een financier loopt, is er een rendementseis. Hoe hoger het risico voor de financier, des te hoger de rente die je moet betalen. Soms moet je ook aanvullende zekerheden bieden, zoals bijvoorbeeld je debiteurenportefeuille.

3.1 Eigen inbreng

Voordat je op zoek gaat naar externe financiering, is het verstandig om de mogelijkheden voor eigen inbreng te bekijken. Heb je eigen geld of bezit je goederen, bedrijfsmiddelen of een pand? Dan kun je een deel van dit eigen kapitaal gebruiken voor de financiering van je bedrijf. Het wordt dan bezit van de onderneming. Investeer of start je zonder externe financiering te gebruiken of door zakelijke kosten en persoonlijke uitgaven zoveel mogelijk te beperken? Dat wordt 'bootstrapping' genoemd. Een soort 'roeien met de riemen die je hebt'. Misschien past het bij jouw manier van werken. Start je in een besloten vennootschap (bv)? Dan kunt je privé geld uitlenen aan de bv, maar de bv kan ook tegen betaling aandelen uitgeven. Dat kan aan jou, maar ook aan buitenstaanders. Zij worden daarmee (mede-)aandeelhouder in de bv en krijgen daarmee stem- en/of winstrecht. Het op aandelen gestorte geld vormt eigen vermogen in de bv.

3.2 Regelingen en subsidies

Wat is het doel van de financiering? Voor gerichte doelen zoals innovatie of internationaal ondernemen zijn er soms overheidsregelingen die uit subsidies en fiscale regelingen bestaan. Voor deze regelingen kun je terecht bij Europese, landelijke, provinciale en gemeentelijke overheden. Enkele fiscale regelingen voor starters komen aan bod in [hoofdstuk 4.2 Inkomstenbelasting](#).

Een voorbeeld van een overheidsregeling is de Borgstelling MKB Kredieten. Als ondernemer kun je een borgstelling krijgen voor een gedeelte van een krediet. Daardoor kun je bij de externe financier meer lenen dan je op basis van jouw onderpand zou krijgen. De bank en andere financiers kunnen bij de overheid een beroep doen op de Borgstelling MKB Kredieten. Sluit je als starter bij de bank een starterslening af van maximaal € 266.667? Dan staat de overheid richting de bank borg voor 67,5% van het geleende bedrag. Je komt voor deze regeling in aanmerking als jouw bedrijf de bank te weinig onderpand kan bieden en het bedrijf goede toekomstperspectieven heeft. Bezit je als eigenaar meer dan de helft van het ondernemingskapitaal? Dan sta je zelf voor 25% borg. Je vraagt een krediet aan bij een deelnemende financier. Deze kan doorlopend een aanvraag indienen.

Meer over subsidies en regelingen lees je op [KVK.nl](https://www.kvk.nl).

3.3 Vreemd vermogen

Bij de aanvraag van externe financiering moet je de geldgever overtuigen dat jouw bedrijf levensvatbaar is. Dit betekent dat het voldoende moet opleveren om van te kunnen leven en dat je het krediet kunt terugbetalen. Je presenteert jouw bedrijf meestal door middel van een ondernemingsplan. Meer informatie over het ondernemingsplan lees je in [hoofdstuk 1](#).

Tot een aantal jaren geleden was bancaire financiering voor veel starters en bestaande ondernemers de meest voor de hand liggende mogelijkheid van externe financiering. De laatste jaren zijn diverse nieuwe financieringsvormen ontstaan. Je hoort er meer over in de animatie [Financiering van een bedrijf](#).

3.3.1 Microfinanciering

Microfinanciering is een vorm van krediet tot maximaal € 50.000. Deze wordt onder andere verstrekt door Stichting Qredits Microfinanciering Nederland. Bij het krediet krijgt je begeleiding van een coach. Qredits biedt ook aanvullende financiering onder de naam MKB Krediet voor een bedrag van minimaal € 50.000 tot maximaal € 250.000. Op de site van [Qredits](#) zijn diverse tools voor ondernemers beschikbaar.

Voor kleine financieringen bieden [Fintech](#) oplossingen in toenemende mate een oplossing. Deze (online) geldverstrekkers beoordelen via algoritmes de door jou aangeleverde informatie en kunnen hierdoor zeer snel handelen.

3.3.2 Bancaire financiering

Banken verstrekken verschillende soorten financiering.

Lening

De lening is bestemd voor de financiering van machines of andere bedrijfsmiddelen. Aflossing van de lening loopt meestal gelijk met de afschrijving van het bedrijfsmiddel en gebeurt in vooraf vastgestelde termijnen, per maand of kwartaal. Over het nog niet afgeloste deel van de lening betaal je rente. Vaak wordt het aangekochte bedrijfsmiddel als onderpand gegeven, als zekerheid naar de bank.

Rekening-courantkrediet

Met een rekening-courantkrediet mag je tot een bepaald bedrag 'rood staan' op de bedrijfsrekening. Dit krediet kan nuttig zijn bij een korte of sterk wisselende kredietbehoefte. Over de roodstand betaal je rente. Voor een structurele financiering is het rekening-courantkrediet een dure kredietoplossing. Soms wordt de maximale roodstand periodiek ingeperkt.

Hypothecaire lening

Bij deze kredietvorm ontvangt de bank het recht van hypotheek. Dit geeft de bank extra zekerheid. Als je namelijk niet aan je betalingen voldoet, mag de bank de verbonden onroerende zaak (bijvoorbeeld een woning of een bedrijfspand) die aan de hypotheek is gekoppeld, verkopen.

3.3.3 Factoring en debiteurenfinanciering

Je hebt misschien niet altijd voldoende geld in kas om je kosten te betalen. Bijvoorbeeld omdat je klanten jouw rekeningen (te) laat betalen. Factoring of debiteurenfinanciering kan dan financiële speelruimte bieden. Bij factoring geeft een bank of factormaatschappij je een kredietvorm of schiet een factuurbedrag voor. Factoring kan al vanaf een factuurbedrag van € 1.000 en één factuur. Je hoeft factoring niet verplicht op alle facturen toe te passen. [Lees meer over factoring.](#)

3.3.4 Crowdfunding

Crowdfunding is een financieringsvorm waarbij je geld ophaalt bij het publiek: de crowd. Zij zijn met velen bereid om ieder een (klein) bedrag te investeren in jouw onderneming of project. Het gaat bij crowdfunding vaak om bedragen in de grootte van € 20.000 tot € 200.000. Lagere en hogere bedragen kunnen ook voorkomen.

De belangrijkste vormen van crowdfunding zijn:

- lening;
- converteerbare lening (uiteindelijk om te zetten in aandelen);
- aandelen (als investering: vergoeding afhankelijk van het resultaat);
- niet-financiële tegenprestaties (product, dienst, recht op deelname, e.d.);
- donatie (zonder tegenprestatie).

Een combinatie van deze vormen is ook mogelijk.

Omdat er rechtstreeks contact is tussen investeerder en ondernemer, is er geen tussenkomst van een financiële intermediair. De inzameling gaat vaak via een [crowdfundingplatform](#).

Om te zien of crowdfunding bij jouw organisatie past, kunt je de [crowdfundingscan](#) invullen.

Crowdfunding levert je meer op dan alleen financiering. Je bouwt namelijk al tijdens je zoektocht naar financiering naamsbekendheid op. Daarnaast bind je bestaande klanten aan je onderneming of project én bereik je al nieuwe klanten. Ook is het crowdfundingtraject dé manier om te testen of er behoefte is aan jouw aanbod. Branchevereniging Nederland Crowdfunding heeft <http://startcrowdfunding.nl> gelanceerd, met praktische informatie voor zowel ondernemers als investeerders.

3.3.5 Family, friends en fans

Het is fijn als jouw familie of vrienden in je idee of bedrijf willen investeren. Wanneer je over het leenbedrag goede afspraken maakt, kan zo'n 'informele' lening een uitkomst zijn. Geld lenen bij familie of vrienden noemen we ook wel een onderhandse lening, omdat het een lening is die niet 'openbaar aangeboden wordt'.

Zorg er bij een onderhandse lening voor dat je afspraken goed vastlegt in een contract. Dat contract kun je samen opmaken en bevat minimaal de volgende zaken:

- wie de lener en uitlener zijn;
- om welk leenbedrag het gaat;
- hoeveel rente (of een andere vergoeding) er betaald moet worden;
- hoe de aflossing is geregeld;
- hoe de betaling is geregeld;
- wat de looptijd is.

Verder moet je in de overeenkomst afspraken maken over:

- de gevolgen als terugbetaling niet lukt;
- tussentijdse opzegging;
- vervroegd aflossen;
- het al dan niet mogen aangaan van andere kredieten tijdens de leenperiode.

Let op: Het komt wel eens voor dat familie of vrienden de lening renteloos aan je willen verstrekken. De Belastingdienst ziet het rentevoordeel dat je hierdoor krijgt als een schenking. Kom je hiermee boven de schenkingsvrijstelling uit, dan moet je belasting betalen over dit voordeel.

Geld lenen van bekenden? Leg de afspraken goed vast in een contract.

Juist omdat je leent bij iemand met wie je een hechte band hebt, is het belangrijk dat je deze beslissing weloverwogen neemt. Als de zaken tijdelijk wat minder gaan en je de lening een paar maanden achtereenvolgens niet kunt aflossen, kan dat leiden tot ontevredenheid. Bedenk van tevoren goed of je relatie met de uitlener hier tegen bestand is.

3.3.6 Kredietunies

Een kredietunie is een coöperatie, zonder winstoogmerk, die zich richt op kredietverlening door ondernemers, voor ondernemers. Leden van een kredietunie bepalen samen het beleid, kiezen het bestuur en zijn gezamenlijk eigenaar. De kredietunie trekt middelen aan van leden van de coöperatie en/of professionele marktpartijen. Deze middelen lenen zij vervolgens uit aan andere leden van de coöperatie zonder tussenkomst van een bank. Dit geeft de leden van de kredietunie en betrokken professionele partijen de mogelijkheid om samen te investeren in een bepaalde branche of regio en het investeringsrisico te delen. Kredietnemers binnen de kredietunie krijgen steun van een coach. Dit om de slagingskans van de onderneming te vergroten. Meestal is de coach één van de ondernemers die ook lid is van de kredietunie. Een kredietunie bestaat dus uit leden die financieren, maar ook uit leden die gefinancierd worden. Kredietunies richten zich op mkb'ers in Nederland die geen financiering krijgen in het reguliere circuit. Binnen deze algemene doelgroep kiest elke kredietunie een eigen specifieke doelgroep, meestal een bepaalde branche of regio.

Kredietunies verschaffen lineaire leningen tot € 250.000 met een looptijd tussen de 1 en 10 jaar. Het financieren van kredietunies kan door het aankopen van perpetuele ledencertificaten of obligaties die de kredietunie uit geeft. Perpetueel betekent dat er geen vastgestelde einddatum is afgesproken waarop je moet aflossen.

Een actueel overzicht van bestaande kredietunies in Nederland en kredietunies in oprichting vind je bij de brancheverenigingen:

- [Vereniging Samenwerkende Kredietunies](#);
- [Kredietunie Nederland](#).

3.3.7 Business Angels of informele investeerders

Business Angels zijn privépersonen die vanuit een zakelijk oogpunt investeren in jouw onderneming. Zij worden ook wel particuliere of informele investeerders genoemd en investeren in de regel alleen in besloten vennootschappen. Een Business Angel investeert vooral in (pre)starters en ondernemers in een vroege groeifase van hun bedrijf. Zo'n investering is vaak een lening of aandelen-investering en bedraagt in de regel tussen de € 50.000 en € 250.000. Een Business Angel kan uit je eigen netwerk komen. Velen zijn aangesloten bij een netwerk. Meer informatie over Business Angels vind je op [Business Angels Netwerken Nederland \(BANN\)](#).

Meer dan geld alleen

Naast geld brengt een Business Angel ook kennis en ervaring in en stelt hij zijn persoonlijke netwerk beschikbaar. Vooral in het begin is een Business Angel nadrukkelijk betrokken bij de dagelijkse gang van zaken. Naarmate het bedrijf steviger in de schoenen staat, trekt een Business Angel zich geleidelijk terug. [Lees meer over Business Angels](#).

Er zijn meer mogelijkheden voor niet-bancaire financiering. Ontdek ze in [het overzicht alternatieve financiering](#).

3.4 Krediet van je uitkeringsinstantie

Start je vanuit een uitkeringssituatie? Onder voorwaarden is een krediet via de uitkerende instantie mogelijk. Meer informatie over het starten met (gedeeltelijk) behoud van een uitkering vind je in [hoofdstuk 6.2](#).

3.4.1 Arbeidsongeschiktheidsuitkering

Beginnende ondernemers die door (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid minder kansen hebben op werk, kunnen op grond van het re-integratiebesluit een starterskrediet aanvragen voor een eigen bedrijf. Voorwaarde is dat je als arbeidsongeschikte een ZW-, WIA-, WAO-, Wajong- of WAZ-uitkering ontvangt en dat je een ondernemingsplan hebt waaruit blijkt dat jouw plannen haalbaar zijn. Of het krediet wordt verleend, hangt onder meer af van de levensvatbaarheid van het bedrijf dat je wilt starten. De kredietfaciliteiten van het starterskrediet (en een mogelijk voorbereidingskrediet) zijn gelijk aan de Bbz-startersfaciliteiten. Meer informatie over het starten vanuit een arbeidsongeschiktheidssituatie krijg je bij het [UWV](#).

3.4.2 Bijstandsuitkering

Heb je een bijstandsuitkering en ben je van plan om een eigen bedrijf te starten? Dan kun je na toestemming van de gemeente gedurende maximaal 12 maanden werken aan de voorbereidingen voor een onderneming. Tijdens die periode behoud je de bijstandsuitkering. Bovendien kun je een renteloze lening aanvragen voor de noodzakelijke voorbereidingskosten van jouw onderneming. De (maximale) hoogte hangt af van het beleid van de gemeente waar je woont. In deze voorbereidingsfase heb je geen sollicitatieplicht. De gemeente wijst je een ondernemerscoach toe die je begeleidt bij het opstellen van jouw ondernemingsplan. De gemeente betaalt deze coach. De renteloze lening wordt rentedragend vanaf het moment dat je daadwerkelijk start met je bedrijf. Blijken jouw plannen echter niet haalbaar te zijn, dan wordt het krediet je kwijtgescholden.

3.4.3 Werkloosheidsuitkering

Het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) biedt de mogelijkheid om bij de gemeente een krediet aan te vragen. Voorwaarde is dat je het eigen bedrijf start vanuit een (dreigende) werkloosheidssituatie en dat je een ondernemingsplan hebt. Als starter kun je een rentedragende [Bbz-lening](#) aanvragen van maximaal € 36.762 (2019). Een Bbz-aanvraag dien je in bij de gemeente waar je woont.

Bbz ook voor gevestigde ondernemers!

Het Besluit bijstandverlening zelfstandigen kan ook de gevestigde ondernemer financiële ondersteuning bieden. Voorwaarde is dat je niet (meer) bij een gewone bank terechtkunt en dat het gezinsinkomen buiten het inkomen uit de onderneming, lager is dan de bijstandsnorm die op jouw gezinssituatie van toepassing is. Andere voorwaarden zijn onder meer:

- Je bent nog niet pensioengerechtigd.
- De bedrijfsuitoefening voldoet aan alle wettelijke eisen.
- Je hebt een volwaardige onderneming (op jaarbasis werk je ten minste 1.225 uur voor jouw bedrijf).
- Je werkt zelf in het bedrijf, hebt er de zeggenschap over en draagt de financiële risico's.

Meestal ontvang je de ondersteuning als lening. Hierbij geldt als maximum € 199.680, binnen 10 jaar terug te betalen. Afhankelijk van jouw situatie kun je de ondersteuning als gift (maximaal € 9.984) ontvangen (bedragen 2019). Een Bbz-aanvraag dien je in bij de gemeente waar je woont.

3.5 Stapelfinanciering

Het gebeurt steeds vaker dat ondernemers niet één financieringsvorm gebruiken, maar meerdere vormen naast elkaar inzetten om tot het totaalbedrag van de investering te komen. Dit noemen we stapelfinanciering, financieringsmix of een hybride financiering. Stapelfinanciering bestaat bijvoorbeeld uit een rekeningcourantkrediet van de bank en geld dat je via crowdfunding binnenhaalt.

3.6 Gebruik in plaats van bezit

Het zelf bezitten is misschien niet altijd zo belangrijk of noodzakelijk. Gaat het immers niet veel meer om het kunnen gebruiken? Waarbij per maand of per gebruik betaling plaatsvindt. Er is geen financiering voor de aankoop nodig en... wat je niet bezit hoeft je ook niet te onderhouden.

3.6.1 Lease

Lease kent twee vormen: financial en operational lease. Financial lease is eigenlijk een soort koop op afbetaling en is daarmee meer een financieringsvorm. Bij financial lease bent je eigenaar en draag je eveneens het economisch risico.

Operational lease is een abonnement, waarbij je de enige gebruiker bent van een goed en daar meestal een maandelijkse vergoeding voor betaalt. Bij operational lease ben je geen eigenaar en draag je niet het economisch risico. In de autowereld is lease al langer een bekende werkwijze. Lease wordt ingezet bij kapitaalintensieve goederen als computers, machines en overige bedrijfsmiddelen. [Lees meer over leasing.](#)

Tip

De Nederlandse Vereniging van Leasemaatschappijen heeft de meest gestelde vragen over lease voor je gebundeld in de [leasingapp](#).

3.6.2 Shared ownership of deeleconomie

Er zijn diverse gebruiksvoorwerpen die we kopen, maar eigenlijk slechts enkele keren per jaar nodig hebben. Misschien zijn er mogelijkheden om deze goederen samen, met collega's of burens, te kopen en gezamenlijk te gebruiken en te onderhouden. Een andere mogelijkheid is om niet allemaal hetzelfde te kopen, maar aanvullend op elkaar. Wie het nodig heeft leent, met of zonder betaling. Naast het duurzaamheidsaspect is het ook voordeliger voor de eigenaar en de gebruiker. Vaste kosten worden met deze methode variabel. Het is wel belangrijk om goede afspraken te maken.

Tip: Heb je specifieke vragen over financieringsmogelijkheden?

Neem dan contact op met de KVK Financieringsdesk: [KVK.nl/financieringsdesk](https://www.kvk.nl/financieringsdesk), tel. 0800 1014 (gratis), of [stel je vraag online](#).

Een overzicht van genoemde financieringsbronnen

Mogelijkheid/Bron	Type	Vorm	Product	Zekerheden gevraagd
Zelf investeren	Founder	Eigen vermogen/ Vreemd vermogen	Onderhandse lening, inbreng natura of investering in aandelen	Nee
Overheid	Kredietverstrekker Risico-investeerder Subsidieverstrekker	Eigen vermogen/ Vreemd vermogen/ Gift	Lening, achtergestelde lening, borgstelling, garantie, investering in aandelen, subsidie	Soms
Microfinanciering	Kredietverstrekker	Vreemd vermogen	Lening	Ja
Bank	Kredietverstrekker	Vreemd vermogen	Lening, rekening-courant krediet, hypotheek	Ja
Factormaatschappij	Kredietverstrekker	Vreemd vermogen	Voorschot	Ja, debiteur of factuur
Crowdfunding	Klant Kredietverstrekker Risico-investeerder	Eigen vermogen/ Vreemd vermogen	Afhankelijk van platform: lening, achtergestelde lening, converteerbare lening, obligatie, investering in aandelen	Soms
Familie en vrienden	Kredietverstrekker Risico-investeerder	Eigen vermogen/ Vreemd vermogen	Onderhandse lening of investering in aandelen	Nee
Kredietunie	Kredietverstrekker	Vreemd vermogen	Lening	Soms
Business Angel	Risico-investeerder	Eigen vermogen	Investering in aandelen	Nee
Venture Capital fonds	Risico-investeerder	Eigen vermogen	Investering in aandelen	Nee
Leasemaatschappij	Kredietverstrekker	Vreemd vermogen	Lening	Ja, leaseobject

Tip

Download de [KVK Wegwijzer Slimmer Financieren](#).

4. Belastingen

Afdrachten en faciliteiten

Afhankelijk van je rechtsvorm en activiteit zijn verschillende belastingen voor jou van toepassing, zoals inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting en omzetbelasting (btw). Doe je zaken met het buitenland? Dan kun je ook te maken krijgen met invoerrechten en specifieke bepalingen rond de btw.

	Eenmanszaak	Vennootschap onder firma (vof)	Besloten vennootschap (bv)
Omzetbelasting (btw)	Afhankelijk van geleverde goederen of diensten ben je vrijgesteld of breng je het 0%, het verlaagde of normale tarief in rekening aan je afnemers. Door jou betaalde btw breng je hierop in mindering, het saldo draag je af.		
Inkomstenbelasting (incl. premie volksverzekeringen)	Berekend over nettowinst (box 1)	Berekend over nettowinst per ondernemer (box 1)	Berekend over salaris directeur (box 1)
Vennootschapsbelasting	N.v.t.	N.v.t.	Berekend over nettowinst bv
Dividendbelasting	N.v.t.	N.v.t.	Berekend over winstuitkering aandeelhouders (box 2)
Invoerrechten	Afhankelijk van het ingevoerde product en de oorsprong daarvan wordt het tarief vastgesteld. Binnen de EU wordt geen invoerrecht geheven.		

4.1 Btw

De belasting over de toegevoegde waarde (btw) wordt ook wel omzetbelasting genoemd. De btw is een indirecte belasting. Dit betekent dat de eindgebruiker van goederen of diensten de belasting betaalt. Als ondernemer breng je de btw bovenop de prijs van je product of dienst in rekening bij je klant.

Lever je vooral aan ondernemers? Dan moet je het factuurstelsel toepassen. De uitreikdatum van de factuur bepaalt dan het moment waarop je btw moet gaan afdragen. Lever je vooral aan particulieren, dan pas je het kasstelsel toe. De btw draag je af in de periode waarin je de betaling van je klant ontvangt.

4.1.1 Ondernemer voor de btw

Als je zelfstandig werkt en inkomsten hebt, ben je meestal ondernemer voor de btw. Werk je in een vennootschap onder firma (vof) of maatschap, dan is de samenwerking de ondernemer voor de btw.

4.1.2 Tarieven in de btw

Binnen de omzetbelasting bestaan meerdere tarieven, afhankelijk van de 'prestatie' die je verricht. Sommige prestaties zijn vrijgesteld van omzetbelasting, zoals bijvoorbeeld de huisarts en diensten van de bank. De levering van onder andere primaire levensmiddelen, boeken, de diensten van bijvoorbeeld de kapper en de fietsenmaker worden belast met het lage tarief van 9%. Voor al het overige geldt het normale tarief van 21%. Goederenleveringen aan buitenlandse ondernemers vallen, onder voorwaarden, onder het 0%-tarief. Bij levering van diensten aan buitenlandse ondernemers wordt de btw meestal naar de klant verlegd.

Kijk welk btw-tarief voor jouw leveringen van toepassing is op de site van de Belastingdienst.

4.1.3 Aftrek van voorbelasting

Als je andere dan vrijgestelde prestaties verricht, kunt je de btw die je zelf hebt betaald over zakelijke kosten terugvragen. Dat heet aftrek van voorbelasting. Door dit systeem is de btw voor jou als ondernemer geen kostenpost.

4.1.4. Eerste aangifte btw

Na de inschrijving van je bedrijf in het Handelsregister van KVK ontvang je van de Belastingdienst een brief. Hierin staat of je ondernemer bent voor de btw en hoe en wanneer je btw-aangifte moet doen. In de aangifte brengt je de voorbelasting in mindering op de btw die je bij jouw klanten in rekening hebt gebracht. Het verschil draag je af of krijg je terug. De eerste aangifte is nog vaak op papier. Daarna gaan de aangiften digitaal. Je ontvangt van de Belastingdienst een gebruikersnaam en wachtwoord. In de beveiligde omgeving zie je na het inloggen een overzicht van jouw aangiften en opgaven. Zzp'ers en eenmanszaken kunnen ook inloggen met DigiD. Je kunt ook aangifte doen vanuit je eigen aangifte- of administratiesoftware.

Voor de btw ben je ondernemer vanaf het eerste moment dat je iets doet voor je onderneming. Ook de btw op kosten en investeringen die je vóór de inschrijving hebt gemaakt mag je aftrekken. Bewaar de bonnetjes hiervan dus zorgvuldig.

4.1.5 Inbreng vanuit privé

Misschien heb je goederen al in bezit lang voordat de onderneming van start gaat. Denk bijvoorbeeld aan een computer, gereedschap of mobiele telefoon. Zodra je deze investeringsgoederen zakelijk gaat gebruiken, kun je er voor kiezen om de goederen 'op de balans te zetten' tegen de werkelijke waarde van dat moment. Je onderneming wordt dan eigenaar van de goederen en kan daar op afschrijven. De btw die je hebt betaald, kun je echter niet meer verrekenen.

4.1.6 Kleineondernemersregeling

Heb je op jaarbasis minder dan € 1.883 af te dragen btw? Dan kun je misschien gebruikmaken van de kleineondernemersregeling. Het voordeel uit deze regeling is overigens wel belast in de inkomstenbelasting. Kijk of je in aanmerking komt voor de kleine ondernemersregeling.

De kleineondernemersregeling verandert per 1 januari 2020. Je kunt de nieuwe kleineondernemersregeling alleen gebruiken als je minder dan € 20.000 omzet maakt per kalenderjaar.

Meer informatie over de btw en de kleine ondernemersregeling op www.belastingdienst.nl.

4.2 Inkomstenbelasting

Inkomstenbelasting is de belasting die je als natuurlijk persoon betaalt over jouw persoonlijke inkomsten. Afhankelijk van de bron van je inkomsten wordt deze in één van de drie zogenaamde 'boxen' belast.

Box 1: inkomen uit werk en woning

In box 1 worden alle persoonlijke inkomsten uit arbeid, uitkeringen en het bezit van een eigen woning belast. Ook wordt hier de betaalde hypotheekrente ten behoeve van de woning afgetrokken. Het inkomen in deze box wordt belast volgens een oplopend tarief:

Over de eerste	€ 20.384	36.65%
Over het meerdere t/m	€ 34.300	38.1%
Over het meerdere t/m	€ 68.507	38.1%
Over het meerdere vanaf	€ 68.508	51.75%

(tarieven 2019 voor niet-AOW gerechtigden)

Box 2: inkomen uit aanmerkelijk belang

In box 2 wordt het inkomen uit 'aanmerkelijk belang' belast. Je hebt een aanmerkelijk belang als je voor minimaal 5% aandeelhouder bent van een (aandeelsoort in een) bv of nv. Een winstuitkering uit aanmerkelijk belang is belast met een gecombineerde belastingdruk van in totaal 25%. (Het salaris van een directeur wordt net als dat van andere werknemers belast in box 1.)

Box 3: inkomen uit sparen en beleggen

(Inkomen uit) sparen en beleggen is belast in box 3. Je betaalt belasting als de waarde van je bezittingen min je schulden op 1 januari van het kalenderjaar boven het heffingsvrije vermogen van € 30.360 (2019) per persoon uitkomt.

De eerste € 30.360 heffingsvrij

Over het meerdere betaal je

Tot en met € 71.650	1,935%
Van € 71.650 t/m € 989.736	4,451%
Vanaf € 989.736	5,60 %

4.2.1 Ondernemer voor de inkomstenbelasting

Gelijk met je inschrijving in het Handelsregister van KVK wordt ook de aanmelding bij de Belastingdienst verzorgd. Binnen enkele dagen ontvang je bericht van de Belastingdienst of zij jou als ondernemer zien voor de inkomstenbelasting ('ib-ondernemer'). Dit wordt beoordeeld op basis van onder andere de investering in tijd en geld, het aantal klanten en de risico's die je als ondernemer loopt.

Word je niet gezien als ondernemer voor de inkomstenbelasting? Dan ben je resultaatgenieter. Jouw resultaat wordt berekend alsof je ondernemer bent. Je kunt de kosten die je maakt voor deze werkzaamheden aftrekken. Voor zaken als de aanschaf en het gebruik van een auto en het gebruik van een pand gelden dezelfde regels als voor ondernemers. Je hebt géén recht op de ondernemersaftrek, zoals de zelfstandigenaftrek of de meewerkaftrek. Het resultaat na aftrek van kosten vormt belastbaar inkomen in box 1.

Je kunt ook met je opdrachtgever afspreken dat hij loonbelasting /premie volksverzekeringen en bijdrage Zorgverzekeringswet (Zvw) op jouw loon inhoudt en betaalt. Dit heet opting-in. Je kunt bij dit systeem geen kosten verrekenen, maar de opdrachtgever mag wel vergoedingen verstrekken.

Ben jij ondernemer voor de inkomstenbelasting? Doe de [OndernemersCheck](#).

4.2.2 Ondernemersaftrek in de inkomstenbelasting

De ondernemersaftrek verlaagt het belastbaar inkomen van ondernemers. Hierdoor betaal je minder belasting. Om gebruik te kunnen maken van de ondernemersaftrek moet je ib-ondernemer zijn. Bij een samenwerking kan iedere maat of beherend vennoot voor de ondernemersaftrek in aanmerking komen, als aan de voorwaarden wordt voldaan.

Zelfstandigenaftrek

Voor de zelfstandigenaftrek moet je zelf een onderneming drijven en daarin minimaal 1.225 uur per jaar actief zijn. Je mag hiervoor alle uren meetellen die je aan de onderneming besteedt. Het is raadzaam om deze uren bijvoorbeeld in je agenda bij te houden. De zelfstandigenaftrek bedraagt € 7.280 maar maximaal het bedrag van je winst. Voor AOW-gerechtigden bedraagt de zelfstandigenaftrek de helft van dit bedrag.

Startersaftrek

De startersaftrek is een verhoging van de zelfstandigenaftrek. Je kunt de startersaftrek maximaal 3 jaren toepassen in de eerste 5 jaren van je ondernemerschap. De startersaftrek bedraagt € 2.123.

Startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid

Heb je recht op een arbeidsongeschiktheidsuitkering? En voldoe je niet aan het urencriterium van 1.225 uur maar wel aan een verlaagd urencriterium van 800 uur? Dan kun je maximaal drie jaar de startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid toepassen. De aftrek bedraagt € 12.000 in het eerste jaar, € 8.000 in het tweede jaar en € 4.000 in het derde jaar. Ook hier kan de aftrek niet hoger zijn dan je winst in het betreffende jaar.

Meewerkaftrek

Meewerkaftrek is een bedrag dat je in aftrek kunt brengen als jouw partner onbetaald minimaal 525 uur meewerkt in de onderneming. Het bedrag is afhankelijk van de winst en het aantal meegewerkte uren en bedraagt maximaal 4% van de winst. Je moet zelf voldoen aan het urencriterium.

4.2.3 Mkb-winstvrijstelling

Iedere ib-ondernemer, ook als je niet aan het urencriterium voldoet, kan de mkb-winstvrijstelling toepassen. De mkb-winstvrijstelling is een aftrekpost op de winst. De vrijstelling is 14% van de winst na aftrek van de ondernemersaftrek. Let op: Als jouw onderneming verlies lijdt, verkleint de mkb-winstvrijstelling het fiscale verlies. In dat geval is de vrijstelling dus nadelig voor je.

4.2.4 Heffingskortingen

Nadat in de boxen 1 tot en met 3 de belastingen zijn berekend, worden daarmee nog de heffingskortingen verrekend. Er bestaan verschillende heffingskortingen. Op welke heffingskorting je recht hebt, hangt af van je inkomen en jouw persoonlijke situatie. Voorbeelden zijn de algemene heffingskorting, de arbeidskorting, de inkomensafhankelijke combinatiekorting, de jonggehandicaptenkorting en de korting voor groene beleggingen. Bekijk [hier een overzicht](#) van alle heffingskortingen.

4.2.5 Middeling

Als je jaarinkomen grote schommelingen vertoont, kun je bij de Belastingdienst een verzoek tot middeling indienen. Jouw inkomen over drie verstreken kalenderjaren wordt dan bij elkaar opgeteld en gedeeld door drie. Je hebt hierdoor in deze drie jaren een gelijkmatig belastbaar inkomen. Grote pieken en dalen in je inkomen vallen tegen elkaar weg. Een hoog belaste topwinst kan hierdoor in een lagere schijf terecht komen. Lees meer over [middeling](#) op de site van de Belastingdienst.

4.2.6 Modelovereenkomst uit de Wet DBA

Wanneer je als zzp'er voor een opdrachtgever gaat werken, moet je samen bepalen of er sprake is van loondienst (een dienstbetrekking). In veel gevallen is het duidelijk dat hiervan geen sprake is. In twijfelgevallen kunt je een modelovereenkomst gebruiken, maar dat is niet verplicht.

De handhaving van de wet DBA is uitgesteld tot 1 januari 2020, behalve voor kwaadwillenden. Werk je al met een modelovereenkomst? Dan kun je daar gewoon mee doorgaan. Is dit niet het geval, maar wil je wel goede afspraken maken? Gebruik dan altijd een goedgekeurde modelovereenkomst. Je vindt de modelovereenkomsten op de site van de [Belastingdienst](#). Daar lees je ook de laatste informatie over de status van de wet DBA en de veranderingen die op stapel staan. Nieuwe regelgeving gaat naar verwachting in op 1 januari 2021.

Werk je volgens de overeenkomst? Dan is er geen sprake van loondienst. Je opdrachtgever hoeft dan geen loonheffingen* in te houden. Je werkt als zelfstandige en bent niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen (WW, ZW en WIA). Bij werkloosheid, ziekte of arbeidsongeschiktheid krijg je geen uitkering.

*Loonheffing is geen aparte, extra belasting, maar een voorschot op de inkomstenbelasting. Een werkgever moet loonheffing inhouden op het loon van een werknemer.

Als je een modelovereenkomst gebruikt, zegt dat nog niets over hoe de Belastingdienst jouw inkomsten ziet. Beoordeling daarvan gebeurt pas bij de aangifte inkomstenbelasting.

4.3 Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting is de belasting die een rechtspersoon betaalt over de winsten uit onderneming. Een besloten vennootschap (bv) of naamloze vennootschap (nv) valt onder de heffing van de vennootschapsbelasting. Als een vereniging of stichting een onderneming uitoefent, vallen zij ook onder de vennootschapsbelasting.

De winst wordt in de vennootschapsbelasting belast volgens 2 treden:

Over de winst tot € 200.000	19,0%
Over het meerdere	25,0%

Een vennootschap onder firma (vof) valt niet onder de vennootschapsbelasting. Iedere vennoot rekent over zijn winstaandeel zelf af in de inkomstenbelasting.

De winst die resteert na betaling van de vennootschapsbelasting is netto, zolang het binnen een rechtspersoon (meestal een bv) blijft. Wordt er dividend uitgekeerd aan een natuurlijke persoon? Dan moet de rechtspersoon 15% dividendbelasting inhouden. Een natuurlijk persoon met 5% of meer van de aandelen heeft een aanmerkelijk belang. De dividenduitkering wordt in [box 2](#) belast met 25% inkomstenbelasting, met verrekening van de ingehouden dividendbelasting.

Het Geldboek is vooral bedoeld voor de ondernemer met een eenmanszaak of vof. Rechtspersonen, zoals de bv, nv, vereniging en stichting, worden verder niet behandeld. Kijk voor meer informatie daarover op [KVK.nl](#).

5. Jouw administratie

Vastleggen en beheren

Als ondernemer ben je verplicht een administratie bij te houden. Een goede administratie is ook voor jezelf van belang. De administratie geeft je inzicht in je onderneming. Komen de verwachtingen zoals je die in de begrotingen hebt opgenomen uit? Een goede administratie geeft je stuurinformatie voor je onderneming en kan helpen om financiële problemen te voorkomen.

5.1 Zelf doen of uitbesteden?

Je kunt je administratie natuurlijk zelf bijhouden. Je hebt dan snel en misschien wel meer inzicht in de actuele stand van zaken van jouw onderneming. Je kunt er ook voor kiezen om (een deel van) de administratie uit te besteden aan een accountant of boekhouder/administratiekantoor. Zij richten de administratie optimaal in, staan je met adviezen bij en zijn op de hoogte van de verschillende fiscale mogelijkheden. Over het algemeen verdient een boekhouder of accountant zijn kosten voor je terug. Lees meer over de verschillen tussen de boekhouder en accountant.

Alle accountants zijn verplicht aangesloten bij de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Boekhouder/administratiekantoren mét keurmerk kun je vinden op www.noabkeurmerk.nl.

5.2 Administratieve verplichtingen

Alle gegevens over je onderneming die je vastlegt op papier of in digitale vorm, horen bij jouw administratie. Denk hierbij aan

- kasadministratie (ook kladaantekeningen) en kassabonnen;
- financiële aantekeningen, zoals het inkoop- en verkoopboek;
- tussentijds gemaakte controleberekeningen;
- ontvangen offertes en facturen;
- kopieën van verzonden offertes en facturen;
- bankafschriften;
- contracten, overeenkomsten en andere afspraken;
- agenda's en afsprakenboeken;
- correspondentie;
- software en databestanden.

Controleer inkomende facturen altijd zorgvuldig. Komen de prijs en gefactureerde aantallen overeen met de afspraak of de offerte? Wees ook alert op facturen voor goederen of diensten die je nooit besteld hebt. Lees meer over [acquisitiefraude en spookfacturen](#).

Sommige aftrekposten voor de inkomstenbelasting (de zelfstandigenaftrek en de meewerkaftrek, [zie hoofdstuk 4.2.2](#)) zijn afhankelijk van het aantal uren dat je aan de onderneming besteedt. Houd daarom bij hoeveel uren jij en eventueel jouw fiscale partner aan de onderneming besteden.

Gebruik je een auto voor je bedrijf? Houd dan ook een rittenregistratie bij. [Zie voor meer informatie hoofdstuk 2.2.1](#).

5.3. Van offerte tot betaling

Bij directe levering aan een particulier ben je niet verplicht om een factuur uit te reiken. Vaak zal de betaling contant of via een pinbetaling plaatsvinden. De (kassa)bon is dan het betaalbewijs.

Bij zakelijke klanten ben je verplicht een factuur uit te reiken. Dat moet uiterlijk op de 15e van de maand na de maand waarin je de goederen of diensten hebt geleverd.

Lever je goederen of diensten op bestelling? Dan stel je vooraf misschien een offerte op. Daarin specificeer je wat je kunt leveren en tegen welke prijs. Je klant besluit daarna of je mag gaan leveren.

5.3.1. De offerte

In je offerte beschrijft je wat jij en je potentiële klant met elkaar hebben afgesproken over te leveren producten of werkzaamheden, planning en kosten. Zo voorkomt je dat er later onduidelijkheid ontstaat. En natuurlijk laat je weten dat je het fijn vindt om een offerte voor de klant te maken. Een [voorbeeldofferte](#) vind je op onze site.

Hanteer je [algemene voorwaarden](#)? Zorg dan dat je klant de inhoud daarvan kent vóórdat je een opdracht krijgt. Voeg bij een offerte altijd een exemplaar van je algemene voorwaarden en verwijs in de offerte daar ook naar. Een verwijzing naar algemene voorwaarden op je website is meestal niet voldoende.

5.3.2 De factuur

De opmaak van je factuur is naar je eigen keuze, maar moet wel de verplichte gegevens bevatten. Als je facturen daar niet aan voldoen, kan je afnemer de betaalde btw mogelijk niet verrekenen als voorheffing. De verplichte gegevens zijn:

- Jouw volledige naam en die van je afnemer. Vermeld de juridische naam. De handelsnaam mag ook, als die in combinatie met het adres en woonplaats bij KVK is geregistreerd;
- jouw volledige adres en dat van je afnemer. Vermeld het adres waar de onderneming feitelijk is gevestigd. Vermelding van alleen een postbusnummer is niet voldoende;
- jouw btw-nummer;
- jouw KVK-nummer;
- de datum waarop de factuur is uitgereikt;
- een uniek volgnummer;
- een omschrijving van de goederen of diensten die je hebt geleverd;
- het aantal geleverde goederen of diensten;
- de datum waarop de goederen of diensten zijn geleverd, of de datum van een vooruitbetaling;
- het bedrag dat je in rekening brengt, exclusief btw;
- het btw-tarief dat je in rekening brengt;
- het btw-bedrag.

Hoe je met deze gegevens een factuur maakt zie je op onze [voorbeeldfactuur](#).

Ondernemers in het taxivervoer en openbaar vervoer, ondernemers in de horeca, ondernemers die vrijgestelde goederen of diensten leveren hoeven niet aan alle factuureisen te voldoen.

In sommige situaties gelden [aangepaste regels](#) voor facturen.

Vermelding van je bankrekeningnummer is niet verplicht maar wel zo verstandig om je geld snel binnen te krijgen. Vermeld ook duidelijk wanneer de factuur betaald moet zijn en welke gegevens als betalingskenmerk vermeld moeten worden.

5.3.3 Als je klant niet betaalt

In de overeenkomst met je klant heb je een betalingstermijn afgesproken. Het kan ook in de algemene voorwaarden geregeld zijn. Daar kun je ook een eigendomsvoorbehoud opnemen. Heb je binnen de gestelde termijn geen betaling ontvangen? Kom dan in actie!

1. Bellen

Afhankelijk van je relatie met de klant is het soms verstandig eerst te bellen. Je kunt dan informeren of de dienst naar wens is geweest en of de factuur klopt. Deze persoonlijke aanpak geeft je de mogelijkheid te achterhalen waarom er niet is betaald. Maak altijd goede notities van deze telefoongesprekken.

2. Betalingsherinnering

De betalingsherinnering is een eerste formele stap als je binnen de afgesproken termijn geen betaling hebt ontvangen. De betalingsherinnering is een vriendelijke herinnering en verstuur je enkele dagen na het verlopen van de betalingstermijn. Vermeld dat je bij niet-betaling de wettelijke rente in rekening gaat brengen.

3. Aanmaning

Als ook na de termijn uit de betalingsherinnering niet is betaald, verstuur je een aanmaning. Een formele brief waarin je verwijst naar de levering, de factuur, eventuele telefoongesprekken en de betalingsherinnering. Stel een termijn van 14 dagen en maak melding van incassokosten en juridische stappen als betaling uitblijft. Stuur de aanmaning zowel per aangetekende post met ontvangstbevestiging als per gewone post en bewaar kopieën van de brieven.

4. Overweeg deurwaarder of incassobureau

Lukt het ondanks je pogingen niet om de vordering zelf te innen? Overweeg dan de inschakeling van een deurwaarder of een incassobureau. Dat zijn bedrijven die vorderingen namens jou innen. Een incassobureau stuurt brieven met het verzoek tot betaling, maar heeft geen dwangmiddelen om betaling af te dwingen. Een deurwaarder kan wel dwangmiddelen opleggen.

Lees meer over betalingstermijnen, bijkomende kosten en de mogelijkheden om jouw goederen terug te halen op [KVK.nl](https://www.kvk.nl).

Je ervaringen met het betaalgedrag van je klant neem je mee bij volgende bestellingen. Lever slechte betalers bijvoorbeeld alleen nog tegen (gedeeltelijke) vooruitbetaling of calculeer met extra kosten. Je kunt ook overwegen om tot een maximumbedrag facturen van een klant open te hebben staan. Je gaat pas weer leveren als eerdere facturen betaald zijn. En natuurlijk kun je ook besluiten afscheid te nemen van klanten die slecht betalen.

5.4 Zakelijke bankrekening

Als ondernemer bent je niet verplicht om een zakelijke rekening te openen. Het is wel verstandig om voor de onderneming een andere bankrekening te gebruiken dan je privérekening. Zo kun je zakelijke en privégeldstromen duidelijk gescheiden houden. Bij grotere geldstromen zal de bank je verzoeken om een zakelijke rekening te openen.

Banken voeren bij overboekingen een naamcheck uit. Het is daarom verstandig de tenaamstelling van de bankrekening gelijk te laten zijn aan de (bedrijfs)naam waaronder je werkt.

5.5 Bewaartermijnen administratie

Volgens de hoofdregel ben je verplicht je administratie 7 jaar te bewaren. Dat geldt in ieder geval voor de zogenaamde basisgegevens:

- het grootboek;
- de debiteuren- en crediteurenadministratie;
- de voorraadadministratie;
- de in- en verkoopadministratie;
- de loonadministratie.

Gegevens over onroerende zaken moet je minimaal 10 jaar bewaren.

De bewaarplicht geldt ook voor computerprogramma's en bestanden. Je moet er dus ook voor zorgen dat deze programma's en bestanden bij een controle in de toekomst te gebruiken zijn.

6. Van omzet naar ondernemersinkomen

Voor nu en later

Een onderneming is geen hobby. Het moet tot inkomen leiden. In de vorige hoofdstukken zijn de zakelijke begrotingen, zakelijke kosten en belastingen aan bod gekomen. Tijd om aandacht aan het inkomen te schenken. Voor nu, maar ook voor later.

6.1 Van omzet naar ondernemersinkomen

Het inkomen van de ondernemer wordt gevormd vanuit de omzet uit de onderneming. Voordat het privé beschikbaar is, zijn er nog enkele stappen te zetten.

6.1.1 Cash is king: debiteurenbeheer

Omzet is pas geld, zodra het bij jou op de rekening staat. Probeer zo snel mogelijk na de levering van product of dienst je factuur te versturen. Houd je klant ook aan de afgesproken betalingstermijn. Stuur bij niet-betaling een herinnering of bel waarom betaling achterblijft.

6.1.2 Na kosten, belastingen en aflossingen komt pas de ondernemer

Niet al het geld dat binnenkomt is winst. De onderneming heeft kosten. Daarna wordt de Inkomstenbelasting berekend. Uit wat er netto overblijft moet je misschien nog financiers aflossen en is het verstandig te reserveren, voor als het even minder gaat of wanneer je wilt groeien. Wat overblijft, is beschikbaar voor het ondernemersinkomen. En dat is pas achteraf te bepalen, nadat je alle betalingen hebt verricht en de verschuldigde belasting is vastgesteld.

6.1.3 Privéopnamen

Om elke maand te kunnen leven, neem je geld of goederen uit de zaak voor privégebruik. We noemen dat privéopnamen. In jouw boekhouding komen deze privéopnamen in mindering op de post 'eigen vermogen'. De post 'eigen vermogen' neemt weer toe met de winst van je onderneming.

6.1.4 Parttime ondernemen

Steeds meer startende ondernemers combineren hun onderneming met een baan in loondienst. Een mooie aanvulling op het loon of misschien wel een eerste stap naar volledige zelfstandigheid? Check vooraf altijd je arbeidsovereenkomst op beperkende bepalingen en deel je plannen voordat je start met je werkgever.

De parttime ondernemer heeft in de wet- en regelgeving geen aparte status. Voor de omzetbelasting (zie hoofdstuk 4.1) ben je al snel ondernemer. Misschien kun je gebruikmaken van de kleineondernemersregeling. Voor de inkomstenbelasting (zie hoofdstuk 4.2) kunnen onderdelen van de ondernemersaftrek en de MKB-winstvrijstelling van toepassing zijn. Over de belastbare winst (of het belastbare resultaat) uit jouw parttime onderneming is inkomstenbelasting verschuldigd. Het tarief dat hierop voor jou van toepassing is, hangt af van de hoogte van je overige inkomen. Tel beide bij elkaar op en pas de tabel onder 4.2 Inkomstenbelasting toe op het totaal. De door je werkgever al ingehouden loonheffing komt in mindering op de te betalen inkomstenbelasting.

Lees meer over parttime ondernemen.

Minder werken door ouderschap? Met de WerkZorgBerekenaar van het Nibud bereken je wat dat betekent voor je financiële situatie.

6.2 Inkomensondersteuning

Start je vanuit een uitkering? Ga altijd vóór inschrijving in overleg met de uitkerende instantie. Dat is het UWV als je een WW- of arbeidsongeschiktheidsuitkering hebt, je gemeente als je een bijstandsuitkering hebt. Onder voorwaarden kun je tijdelijk (een deel van) de uitkering behouden.

6.2.1 Inkomensondersteuning bij de start vanuit een werkloosheidsuitkering

Wil je als zelfstandige starten met behoud van je (gedeeltelijke) WW-uitkering? Dat kan alleen als je daarvoor vooraf toestemming van het UWV krijgt. Nadat je toestemming hebt verkregen, zijn er verschillende mogelijkheden. Zo kun je beginnen met je bedrijf met een startperiode, een urenkorting of zonder behoud van WW. Aan al deze mogelijkheden zijn voorwaarden verbonden. Ook verschilt de invloed die het heeft op de hoogte van de uitkering. Meer informatie over het starten vanuit een WW-situatie krijg je bij het UWV.

6.2.2 Inkomensondersteuning bij de start vanuit een bijstandsuitkering

Overweeg je een onderneming te starten vanuit een bijstandsuitkering? Dan krijgt je één jaar de tijd om de start voor te bereiden. Je behoudt je uitkering. Voor de kosten die je maakt, ontvang je een renteloze lening. Als uit jouw plannen een levensvatbare onderneming kan ontstaan, kun je als ondernemer aan de slag. Je uitkering stopt dan. Voor de noodzakelijke investeringen in je onderneming kun je een beroep doen op een krediet vanuit het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz). Dit regel je via je gemeente. De gemeente moet wel akkoord op jouw plannen hebben gegeven.

6.2.3 Inkomensondersteuning bij de start vanuit een arbeidsongeschiktheidsuitkering

Zie je vanuit een arbeidsongeschiktheidsuitkering kansen om binnen jouw eigen mogelijkheden een onderneming te starten? De inkomsten vanuit de onderneming worden verrekend met je arbeidsongeschiktheidsuitkering. Ook kun je een vergoeding ontvangen voor noodzakelijke voorzieningen als bijvoorbeeld een doventolk. Eventueel kun je een krediet krijgen vanuit het UWV voor de voorbereidingsfase en voor de startfase. Start je vanuit een WAO- of WAZ-uitkering? Onder voorwaarden kun je maximaal 4 jaar een inkomenssuppletie ontvangen.

Start je vanuit een uitkering? Overleg dan altijd met jouw uitkerende instantie.

6.3 Toeslagen

Afhankelijk van je situatie en inkomen kom je misschien in aanmerking voor een bijdrage in de kosten van zorg, kinderen en een huurwoning. Zo'n bijdrage heet een toeslag.

Er zijn vier toeslagen:

- zorgtoeslag, een bijdrage in de kosten van je zorgverzekering;
- kindgebonden budget, een bijdrage in de kosten van je kinderen;
- huurtoeslag, een bijdrage in jouw huurkosten;
- kinderopvangtoeslag, een bijdrage in de kosten van kinderopvang.

Voor de berekening van jouw eventuele toeslagen telt ook het inkomen van je eventuele partner en medebewoners mee. Voor de eerste drie toeslagen telt ook het vermogen mee. Deze drie toeslagen kunt je nog tot 1 september van het volgende kalenderjaar aanvragen. De kinderopvangtoeslag moet je aanvragen binnen 3 maanden na de maand waarin je recht op de toeslag hebt. Anders loop je een deel van de toeslag mis.

Een toeslag wordt je voorlopig toegekend op basis van door jou aangeleverde (inkomens)gegevens. Het definitieve recht wordt achteraf berekend, op basis van dan bij de Belastingdienst bekende gegevens. Je ontvangt de definitieve berekening ongeveer 9 tot 12 maanden na afloop van het kalenderjaar. Probeer je inkomen niet te laag in te schatten: je ontvangt dan meer dan waar je recht op hebt en moet dat later terugbetalen.

Kijk waar je recht op hebt. Maak een [proefberekening](#)

6.4 Gemeentelijke inkomensregelingen

Elke gemeente heeft regelingen waardoor je minder geld hoeft te betalen voor bijvoorbeeld lokale lasten (gemeentelijke heffingen en waterschapsbelastingen). Ook kennen veel gemeenten een collectieve zorgverzekering, een tegemoetkoming in de schoolkosten en een korting voor sport- en/of culturele activiteiten. Per gemeente verschillen de regelingen en de voorwaarden. Of je recht hebt op een regeling hangt onder andere af van de hoogte van jouw inkomen. Vraag bij je gemeente na of jij hier mogelijk ook recht op hebt. Het is niet zo dat zelfstandigen automatisch geen recht hebben op dergelijke regelingen.

6.5 Je inkomen als je niet kunt ondernemen

Als je een onderneming start, zullen je eerste gedachten doorgaans niet uitgaan naar jouw inkomsten in de situatie waarin gezondheid of leeftijd reden zijn te stoppen met je activiteiten. Toch is het van belang bij de start van je onderneming hierover na te denken om te voorkomen dat je voor onaangename verrassingen komt te staan. De belangrijkste mogelijkheden zijn op een rijtje gezet.

6.5.1 Arbeidsongeschiktheid

Als ondernemer heb je een minder beschermde positie dan iemand die in loondienst is. Zo heb je de vrijheid om zelf te beslissen of je je wilt beschermen tegen inkomensverlies door arbeidsongeschiktheid. Daarvoor bestaan verschillende mogelijkheden. Je kunt er ook voor kiezen om het risico zelf op te vangen.

Arbeidsongeschiktheidsverzekering

Een arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV) sluit je af bij een verzekeraar. Je betaalt daarvoor een maandelijkse premie, die aftrekbaar is in de inkomstenbelasting. Indien je arbeidsongeschikt raakt, ontvang je een maandelijkse uitkering. Over deze uitkering wordt loonbelasting ingehouden. De hoogte van de uitkering is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid en de door jou gekozen dekking van de verzekering.

Je bepaalt zelf:

- de hoogte van de uitkering. Je kunt kiezen voor een vast uitgekeerd bedrag (bijvoorbeeld € 1.500 per maand) of een percentage van je gemiddelde inkomen;
- de eigenrisicoperiode. Je kunt kiezen om een eerste periode van ziekte zelf op te vangen. Dat kan bijvoorbeeld een maand zijn, maar ook een half jaar;
- de eindleeftijd van je AOV. Je kunt kiezen om de looptijd van de AOV eerder te stoppen dan jouw AOW-leeftijd;
- het arbeidsongeschiktheids criterium. Je kunt kiezen voor een uitkering wanneer je jouw huidige beroep niet meer kunt uitoefenen (beroepsarbeidsongeschiktheid) of voor minder strenge eisen tot werk (passende arbeid of gangbare arbeid).

Met je keuzes kunt je jouw premie mogelijk verlagen. Je kunt de hulp inschakelen van een financieel adviseur die zal kijken naar je persoonlijke situatie. Zo ben je er zeker van dat je een keuze maakt die bij je past.

Meestal moet je een gezondheidsverklaring invullen als je een AOV wilt afsluiten. Aan de hand hiervan zal de verzekeraar je een verzekeringsvoorstel doen. Soms wordt je om extra informatie gevraagd of is een keuring nodig.

Check of het mogelijk en zo ja gunstig is om een arbeidsongeschiktheidsverzekering tegen collectieve voorwaarden af te sluiten via een branche- of beroepsorganisatie. Belangenverenigingen voor zelfstandigen kunnen deze mogelijkheid ook bieden.

Private vangnetverzekering

Voor een kleine groep zelfstandigen is het vanwege medische problemen niet mogelijk om een reguliere AOV af te sluiten. Daarvoor is de private vangnetverzekering. De voorwaarde voor deze verzekering is dat je om medische redenen geen reguliere AOV kunt afsluiten en je korter dan vijftien maanden als zelfstandige werkzaam bent.

Vrijwillige voorzetting via UWV

Als je in loondienst was voordat je als ondernemer begon, kun je bij het UWV een vrijwillige verzekering afsluiten voor de Ziektewet en arbeidsongeschiktheid (AOV).

Dat kan tot dertien weken nadat je uit loondienst bent getreden bij je werkgever of als je uitkering stopt. Het voordeel kan zijn dat hiervoor geen medische keuring plaatsvindt. Het UWV kan je informeren over de hoogte van de uitkering, de maandelijkse kosten en de aanvullende voorwaarden. Meer informatie over de vrijwillige voortzetting via het UWV.

Onderlinge arbeidsongeschiktheidsvoorzieningen

Inkomensverlies door ziekte of arbeidsongeschiktheid kun je ook opvangen door je aan te sluiten bij een onderlinge arbeidsongeschiktheidsvoorziening. Die bestaan meestal uit 20 tot 50 zelfstandigen die zich organiseren in een vereniging. In zo'n onderlinge is het vertrouwen dat men alleen een beroep op elkaar doet als dat echt nodig is van groot belang. Dit komt terug in de groepsgrootte (niet meer dan 50 personen) maar ook in het feit dat men elkaar kent. In de vereniging worden afspraken gemaakt voor het individueel sparen op je eigen rekening bij de onderlinge.

Bij ziekte krijgt je gedurende maximaal 2 jaar een schenking van de rekeningen van andere leden. De hoogte van de schenking is afhankelijk van het bedrag dat je zelf als maandelijkse inleg op de rekening stort. Wordt een andere zelfstandige ziek of arbeidsongeschikt dan moet je een maandelijkse schenking doen van jouw rekening. De inleg op je rekening bij de onderlinge is niet fiscaal aftrekbaar. Ontvangen schenkingen zijn onder voorwaarden ook onbelast.

Je kunt een combinatie maken van een onderlinge arbeidsongeschiktheidsvoorziening en een arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV) met bijvoorbeeld twee jaar wachttijd.

Onderlinge arbeidsongeschiktheidsvoorzieningen zijn private initiatieven en worden ook wel schenkkringen genoemd.

Op www.verzekervoorzelfstandigen.nl/arbeidsongeschiktheid lees je meer over de verschillende arbeidsongeschiktheidsverzekeringen.

Dek je inkomensrisico af voor de situaties waarin je niet kunt ondernemen.

6.5.2 Bbz-regeling bij ziekte

Zelfstandigen die geen maatregelen hebben getroffen voor inkomensverlies bij ziekte of arbeidsongeschiktheid krijgen in principe geen inkomen. Het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) kan in zo'n situatie een vangnet bieden in de vorm van een aanvullende uitkering op het inkomen. Het Bbz vult je inkomen aan tot het minimumniveau. Het is heel goed mogelijk dat je daardoor een (veel) lager inkomen hebt dan je gewend bent. Er bestaan allerlei particuliere verzekeringen die het inkomen kunnen aanvullen tot een hoger niveau. Komt je inkomen met de uitkering uit de verzekering boven het minimumniveau, dan ontvang je geen Bbz meer. Je hebt recht op een uitkering als je voldoet aan de voorwaarden van het Bbz. Meer informatie over aanvullende inkomensverzekeringen bij ziekte kun je krijgen bij je verzekeraar.

Lees meer over de voorwaarden om voor een (tijdelijke) Bbz-uitkering in aanmerking te komen.

6.6 Pensioen

Er zijn verschillende voorzieningen voor jouw inkomen later. Een combinatie van deze voorzieningen is vaak nodig voor een financieel onbezorgde oude dag. Ook is het belangrijk al bij de start van je onderneming zaken te regelen. Dit kan voorkomen dat je later langer door moet werken omdat jouw pensioen (nog) niet goed geregeld is. Vanuit de overheid is er de AOW: een basisverzekering voor iedereen die in Nederland woont of werk.

Als ondernemer kun je ook gebruikmaken van Oudedagsreserve (OR of FOR genaamd), een fiscale regeling waarbij je een deel van de winst reserveert voor later. Verder kun je bepaalde verzekeringen afsluiten voor een hoger inkomen na je pensionering, of sparen of beleggen. Tot slot kun je ook kijken naar de uitgavenkant van de begroting. Neem bijvoorbeeld je eigen huis: als de hypotheek (grotendeels) is afgelost tegen de tijd dat je stopt met werken, heb je lagere woonlasten. Je hebt dan meer geld beschikbaar om aan iets anders te besteden.

De Pensioenschijf-van-vijf van het Nibud geeft inzicht in inkomsten en uitgaven als je met pensioen gaat.

6.6.1 De AOW: basisverzekering voor het pensioen

De basisverzekering voor het pensioen is de Algemene Ouderdomswet (AOW). Iedereen die in Nederland woont of werkt, is hiervoor automatisch verzekerd. Ook als je geen inkomen hebt, bouw je AOW op. In veel situaties geldt dat voor elk jaar dat je in de 50 jaar voorafgaand aan jouw AOW-leeftijd in het buitenland hebt gewoond gewerkt, je na jouw AOW-leeftijd 2% minder AOW krijgt. Om dit tekort tegen te gaan, kun je je vrijwillig verzekeren of de verloren jaren inkopen. Meer informatie kun je krijgen bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

Sinds 1 januari 2013 is de AOW-gerechtigde leeftijd niet meer voor iedereen 65 jaar. De leeftijd waarop de AOW-uitkering ingaat verschuift. De AOW-leeftijd is nu 66 jaar en gaat omhoog naar 67 jaar en 3 maanden in 2022. Hierna wordt de AOW-leeftijd gekoppeld aan de levensverwachting.

Bereken hier jouw verwachte AOW-leeftijd.

Vanaf de dag waarop je de AOW-leeftijd bereikt, ontvang je AOW. De hoogte van de AOW wordt afgeleid van het minimumloon. Een alleenstaande ontvangt maximaal 70% van het minimumloon; personen die getrouwd zijn of samenwonen ontvangen ieder 50% als zij de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt. Kijk voor het berekenen van de exacte bedragen op www.svb.nl.

6.6.2 De Oudedagsreserve: een deel van de winst reserveren voor je pensioenvoorziening

Als ib-ondernemer kun je via de Oudedagsreserve een bepaald percentage van de winst reserveren voor je pensioenvoorziening. Het vormen van een Oudedagsreserve betekent niet dat er ook daadwerkelijk geld voor je opzij wordt gezet. De Oudedagsreserve is een uitstel van betaling van belasting. Dit levert je op korte termijn een belastingvoordeel op. De belasting over de Oudedagsreserve wordt later alsnog aan jou berekend. De Oudedagsreserve is dus geen vrijstelling in de zin van een aftrekpost.

Je kunt ook overwegen een lijfrente te kopen bij een verzekeraar. De stand van de Oudedagsreserve neemt af met de waarde van de lijfrente. Zodra de lijfrente uitkeert, houdt de verzekeraar de verschuldigde inkomstenbelasting in. Je moet dan later zelf nog over een eventueel resterende stand van de Oudedagsreserve afrekenen. Het later te betalen inkomstenbelastingtarief is wellicht lager dan waar nu de ondernemingswinst mee belast zou zijn geweest zonder de Oudedagsreserve.

Om gebruik te kunnen maken van de Oudedagsreserve moet je aan de volgende voorwaarden voldoen:

- je bent ondernemer voor de inkomstenbelasting;
- je werkt minimaal 1225 uur per jaar in je bedrijf;
- de winst uit je onderneming is positief;
- je hebt aan het begin van het kalenderjaar de AOW-leeftijd nog niet bereikt;
- je mag per jaar maximaal 9,44% van je winst reserveren voor de Oudedagsreserve, met een maximum van € 8.999 (2019);
- jouw totale Oudedagsreserve mag niet meer zijn dan je eigen vermogen in de onderneming.

Bij beëindiging van de onderneming wordt de Oudedagsreserve opgeheven. De stand van de Oudedagsreserve wordt dan bij de winst opgeteld en belast. Dit geldt ook bij overlijden van de ondernemer. Als de partner van de ondernemer de onderneming voortzet, kan de voortzetter de Oudedagsreserve overnemen en de belasting uitstellen.

Of toepassing van de Oudedagsreserve gunstig is voor jou, is moeilijk aan te geven. Een goed persoonlijk advies is van belang. Een financieel adviseur kan je hierbij helpen.

Kijk voor meer informatie over de Oudedagsreserve op de site van de [Belastingdienst](https://belastingdienst.nl).

6.6.3 Verplicht deelname pensioenfonds

In veel branches zijn werknemers via de werkgever verplicht aangesloten bij een (bedrijfstak)pensioenfonds. In een aantal branches geldt de verplichte deelname ook voor jou als ondernemer. Een overzicht van deze branches treft je aan op [KVK.nl](https://kvk.nl).

6.6.4 Vrijwillige voortzetting

Was je tot nu toe werkzaam in loondienst bij een bedrijf met een pensioenregeling? En geldt voor jou als ondernemer geen verplichte deelname aan een pensioenregeling? In veel gevallen is het mogelijk om de pensioenregeling vrijwillig voort te zetten. Het voordeel hiervan is dat de pensioenopbouw wordt voortgezet en er dekking is voor overlijden en arbeidsongeschiktheid. Informeer bij je pensioenfonds naar de mogelijkheden.

6.6.5 Particuliere pensioenverzekering, sparen of beleggen

De AOW biedt een inkomen op het minimumniveau. Als je net begint met je bedrijf, is het vrijwel onmogelijk om te bepalen welk bedrag je jaarlijks kunt toevoegen aan de Oudedagsreserve. Dat kan de hoogte van jouw inkomen na je pensionering erg onzeker maken. Maar aan de andere kant hoeft je niet meteen geld tekort te komen als je na je pensionering een lager inkomen hebt. Een tekort heb je pas als je te weinig inkomen hebt om van rond te kunnen komen. Hoeveel geld daarvoor nodig is, hangt af van jouw wensen. Wil je veel gaan reizen na je pensionering of blijf je thuis in je eigen tuin? Ga je vaker uit eten, wil je een vakantiehuisje of ga je juist kleiner wonen? Vaak veranderen ook de uitgaven als je stopt met werken. Als je een eigen huis hebt, is de kans groot dat de hypotheek is afgelost rond het moment dat je stopt met werken. Misschien ruil je de auto in voor een kleinere, omdat je minder vaak en minder ver hoeft te reizen.

Aan de hand van de volgende vragen kun je nagaan of je eventueel een tekort hebt na je pensionering:

- hoeveel heb je maandelijks nodig om rond te komen? Zet daarvoor al je verwachte uitgaven op een rij, van vaste lasten tot gewenste vakantie- en vrijetijdsuitgaven. Zie paragraaf 1.2 voor een overzicht van alle uitgavenposten;
- hoeveel inkomsten levert de AOW op?
- heeft je partner inkomsten?
- heb je spaargeld dat je na jouw pensionering kunt gebruiken?
- is de hypotheek afbetaald op het moment dat je met pensioen gaat?
- neemt je vermogen toe door een erfenis?

Er bestaan allerlei mogelijkheden om je inkomen na pensionering aan te vullen. Je kunt bijvoorbeeld een lijfrenteverzekering (bij een verzekeringsmaatschappij) afsluiten of een geblokkeerde bankspaarrekening (bij een bank) openen. Je betaalt dan jaarlijks een bedrag aan een verzekeringsmaatschappij of bank. Op een moment dat je kiest, wordt de lijfrenteverzekering of bankspaarrekening omgezet in een periodieke uitkering.

Voor lijfrenteverzekeringen en banksparen gelden fiscale regels. Het bedrag dat je jaarlijks aan een verzekeringsmaatschappij of bank betaalt is in de hoofdregel fiscaal aftrekbaar. Op basis van je pensioentekort stel je vast welk bedrag fiscaal aftrekbaar is. Jouw pensioentekort bereken je door middel van een zogenaamde jaarruimteberekening. Je bouwt op een fiscaal voordelige manier individueel pensioen op. Naast het fiscaal aantrekkelijk opbouwen van pensioen betaal je over de lijfrenteverzekering of bankspaarrekening geen vermogensrendementsheffing in box 3 van de inkomstenbelasting.

Je kunt tot maximaal vijf jaar na het bereiken van je AOW-leeftijd bedragen storten. Voor de duur en hoogte van de periodieke uitkeringsgelden voor lijfrenteverzekeringen en banksparen gelden specifieke fiscale regels. Het bedrag van een tijdelijke uitkering is bijvoorbeeld gebonden aan een maximale hoogte. Over de periodieke uitkeringen wordt inkomstenbelasting ingehouden.

Tot slot kun je zelf sparen of beleggen. In dat geval zijn de gespaarde bedragen niet fiscaal aftrekbaar. Er is ook geen vrijstelling in de vermogensrendementsheffing van box 3 inkomstenbelasting. Een financieel adviseur kan je helpen bij het maken van de juiste keuze.

Wat heb jij al aan pensioen opgebouwd? Wat is je te bereiken pensioen en wanneer krijg je dat? Log voor jouw persoonlijke situatie in met DigiD op <https://www.mijnpensioenoverzicht.nl/>.

6.7 Schadeverzekeringen

In vorige paragrafen zijn verzekeringen en regelingen behandeld die geld uitkeren om in je inkomen te voorzien. Ook in de bedrijfsvoering zijn risico's aanwezig met mogelijk grote financiële gevolgen voor jou en je bedrijf. Risico's die je zelf niet kunt of niet wilt lopen kun je verzekeren. We noemen er enkele.

6.7.1 Brand- en inbraakschade

Niet alleen als particulier, maar ook als ondernemer kun je te maken krijgen met schade door brand of inbraak. Vooral brandschade heeft een enorme impact op je bedrijf. Er zijn verschillende verzekeringen die je kunt afsluiten tegen de schade door brand of inbraak. De belangrijkste zijn

- opstalverzekering, voor schade aan het gebouw;
- goederen- en inventarisverzekering, voor schade aan machines, gereedschappen en inrichting;
- bedrijfsschadeverzekering, voor het doorbetalen van de vaste lasten als je bedrijf stil ligt door schade.

Geldverstrekkers stellen een verzekering voor brand- en inbraakschade vaak verplicht bij het aangaan van een lening.

Extreem weer heeft ook voor bedrijven steeds vaker gevolgen. Naast schade aan goederen en gebouwen, leidt extreem weer soms ook tot leveringsproblemen en verlies van klanten. Schade kan ook gevolgen hebben voor je omgeving en het milieu.

Let er bij bovenstaande verzekeringen op of ook schade door extreem weer is gedekt. Zie voor meer informatie www.verzekeraars.nl/klimaat.

6.7.2 Aansprakelijkheid en rechtsbijstand

Waar gewerkt wordt kunnen fouten worden gemaakt. Dat kan grote financiële gevolgen hebben, bijvoorbeeld wanneer iemand gewond raakt. Je kunt als ondernemer aansprakelijk worden gesteld voor deze schade. Je kunt je hiervoor verzekeren.

- Aansprakelijkheidsverzekering. Jouw aansprakelijkheidsverzekering voor particulieren (AVP) dekt de risico's van je zakelijke activiteiten niet! Er zijn verschillende mogelijkheden om de schade die in de uitoefening van je werk kan worden veroorzaakt te dekken:
 - de aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven (AVB);
 - de beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV);
 - de bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering.

Laat je informeren over welke aansprakelijkheidsverzekering het beste bij jouw situatie past.

- Rechtsbijstandverzekering voor ondernemers, dekt de kosten van juridisch advies bij een zakelijk conflict.

6.7.3 Cyberrisico's

Digitale veiligheid is een belangrijk onderdeel in de bedrijfsvoering. Cybercriminelen houden zich bezig met de verspreiding van computervirussen, digitale afpersing en misbruik van persoonsgegevens. Ook door systeemfouten of eigen fouten kan er digitaal veel mis gaan. Dat kan leiden tot verstoring van je bedrijfs- of productieproces. De privacy van jou en je klanten staat op het spel en er kunnen juridische gevolgen aan vastzitten. De Algemene Verordening Persoonsgegevens verplicht je tot een melding als er mogelijk persoonsgegevens zijn 'gelekt'. Op de website veiliginternetten.nl verken je de kwetsbaarheden van de digitale bedrijfsomgeving. Een cyberverzekering kan een cyberincident niet voorkomen, maar wel helpen de negatieve organisatorische en financiële gevolgen te verkleinen. Cyberverzekeringen bieden vaak ook praktische en juridische hulp bij het oplossen van problemen na een cyberincident.

6.7.4 Auto

Je bent verplicht om je auto minimaal tegen de wettelijke aansprakelijkheid (WA) te verzekeren. De schade die je met de auto aan een ander veroorzaakt is dan verzekerd. Niet je eigen schade. Met de WA+bepert casco is ook schade aan jouw eigen auto verzekerd die is veroorzaakt door storm, brand of bliksem. De meest uitgebreide verzekering is de WA+volledig casco, die alle schade dekt, ook aan je eigen auto (all risk). Met een ongevallen inzittendenverzekering heb je dekking voor het geval jij of een passagier invalide raakt of overlijdt bij een ongeval. Een pechhulpverzekering kan van pas komen als de auto het onderweg begeeft.

Met een eigen vervoerverzekering kunt je je verzekeren tegen schade aan goederen en producten die je als ondernemer vervoert. Dit is meestal niet standaard meeverzekerd met de autoverzekering.

7. Financiële problemen voorkomen

Risico's tijdig signaleren

Van het aantal startende ondernemers is zo'n 40% binnen 5 jaar ook weer gestopt. Het besluit om te stoppen blijkt bovendien vaak gepaard te gaan met financiële problemen. Het is zinvol om je goed voor te bereiden en daarmee het risico op financiële problemen te beperken. We geven je 3 tips mee.

Tip 1: Plannen en vooruitkijken

In eerdere hoofdstukken is er al op gewezen dat je vooraf een goede begroting moet opstellen, zowel voor privédoeleinden als voor zakelijke posten. Wat heb je maandelijks nodig om je uitgaven te dekken? In het ondernemingsplan heb je (als het goed is) ook stilgestaan bij de eerste maanden waarin je start. Verwacht je dat de omzet langzaam of snel zal stijgen? Kun je in die maanden van de inkomsten aan je lopende verplichtingen voldoen? Zo niet, heb je dan een financiële buffer om te lage inkomsten te compenseren? Ook is het zinvol om vooraf te onderzoeken welke mogelijkheden je hebt om je uitgaven snel te verlagen wanneer de omzet langere tijd beneden verwachting blijft.

Tip 2: Reserveer wanneer het kan

Het is belangrijk om vooraf goed in te calculeren wat je moet reserveren, met name voor toekomstige belastingaanslagen. Gebruik hiervoor bij voorkeur een aparte spaarrekening die je niet hoeft aan te spreken voor andere uitgaven. Een goede boekhouder of accountant is hierbij onmisbaar. Zorg dat je ook hiervan de kosten kunt betalen, zodat de werkzaamheden volgens planning uitgevoerd worden en er geen achterstanden ontstaan in belastingaangiften.

Tip 3: Laat je adviseren

Een boekhouder of accountant kan ook een waardevolle adviseur zijn. Het is bijvoorbeeld zinvol om goed door te spreken wanneer je de eerste belastingaanslagen kunt verwachten. Ten slotte is het belangrijk om de overeenkomsten die je gaat ondertekenen (voor zakelijke huur, financiering, leveranciers) eerst grondig door te nemen. Bespreek het zo nodig met iemand die je vertrouwt en die kennis van zaken heeft. Weet waar je aan vast zit nadat je hebt getekend. Wat zijn de gevolgen wanneer jouw onderneming niet draait zoals je had verwacht, heb je dan de mogelijkheid om overeenkomsten tussentijds op te zeggen? Misschien geen zaken waar je bij de voorbereiding van je onderneming graag bij stil wilt staan. Maar denk als ondernemer eens drie stappen vooruit en sta ook stil bij een worst-case scenario.

7.1 Financiële problemen

Mocht je onverhoopt toch in financiële problemen komen, vraag dan zo snel mogelijk deskundig advies. Je kunt hiervoor contact opnemen met de schuldhulpverlening in jouw gemeente. De schuldhulpverlener zal met je bespreken of (en onder welke voorwaarden) een oplossing voor de financiële problemen mogelijk is wanneer je de onderneming voort wilt zetten. Helaas nemen sommige gemeente de aanvraag schuldhulpverlening pas in behandeling nadat je de onderneming hebt beëindigd. Dit is niet correct, iedere inwoner van een gemeente, dus ook jij als ondernemer, heeft recht op schuldhulpverlening. Indien je het niet prettig vindt om naar de gemeente te gaan voor hulp, dan kun je je rechtstreeks wenden tot een gespecialiseerde organisatie en bespreken onder welke voorwaarden zij je kunnen helpen.

Omdat er ook onbetrouwbare organisaties bestaan die je nog verder in de problemen zullen helpen, is het belangrijk om te informeren of de organisatie lid is van de [NVVK](#) (de Branchevereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren) of ten minste de gedragscode van deze vereniging navolgt.

Wanneer het waarschijnlijk is dat je met de voortzetting van de onderneming méér in kunt zetten voor aflossing van de schulden dan wanneer je de onderneming stopt, zal deze optie als eerste worden onderzocht.

Lees hoe je de signalen van financiële problemen kunt herkennen en wie je kan helpen op [KVK.nl](#). Daar download je ook het [Schema hulp bij financiële problemen](#).

7.2 Aansprakelijkheid

Voorkom, voor zover mogelijk, dat zakelijke financiële problemen gevolgen hebben voor je privéfinanciën en die van je partner. Stel dat het mis gaat met jouw bedrijf, houd jij of jouw partner daar dan schulden aan over?

7.2.1 Huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden

Problemen voorkom je voor een deel door zakelijke en privébezittingen en -schulden strikt te scheiden. Dit kun je uiteraard het beste regelen vóór je een onderneming start.

Per 1 januari 2018 is een wijziging van het huwelijksvermogensrecht ingevoerd. Wanneer je na deze datum een huwelijk (of geregistreerd partnerschap) aangaat, behoudt iedere partner het vermogen (inclusief eventuele schulden) dat voor het huwelijk al aanwezig is. Bij huwelijken die zijn aangegaan voor 2018, vielen alle bezittingen van de partners in de zogenaamde 'gemeenschap van goederen'.

Sinds 1 januari 2018 ontstaat na het aangaan van het huwelijk een 'beperkte gemeenschap van goederen': beide partners behouden wat zij voor het huwelijk al bezitten, het zogenaamde privévermogen. Maar wat men verwerft na de huwelijksdatum valt in de (beperkte) gemeenschap.

Hieronder valt bijvoorbeeld:

- periodiek inkomen (minus de gemeenschappelijke lasten);
- gezamenlijk aangeschafte zaken;
- groei van saldo op privérekeningen;
- een onderneming die tijdens het huwelijk wordt gestart;
- tijdens het huwelijk ontstane schulden, tenzij ontstaan vanwege goederen of zaken die buiten de gemeenschap vallen.

Indien één van de partners (al voor het huwelijk) een onderneming heeft, moet aan de gemeenschap een redelijke vergoeding worden voldaan voor de kennis, vaardigheid en arbeid die de ondernemende echtgenoot ten behoeve van de onderneming heeft aangewend. Dat is misschien niet eenvoudig vast te stellen. Wanneer de onderneming in waarde stijgt, valt hiervan ook een deel in de beperkte gemeenschap van goederen. Sinds de invoering van de nieuwe wetgeving is nog niet duidelijk welke criteria hiervoor gelden.

De nieuwe wetgeving kan voor partners met een onderneming leiden tot complicaties. Om vervelende verrassingen te voorkomen, is het zinvol om tijdig deskundig advies in te winnen.

Bij aangaan van het huwelijk is het ook onder het nieuwe recht mogelijk om huwelijkse voorwaarden te registreren. Ook kun je huwelijkse voorwaarden registreren in een bestaand huwelijk (waarop nog de wetgeving van voor 1 januari 2018 van toepassing is).

7.2.2 Verrekenbeding

In huwelijkse voorwaarden wordt vaak een verrekenbeding opgenomen. Aan het eind van een afgesproken periode verreken je wat de ene partner meer heeft verdiend dan de ander. Bijvoorbeeld na een jaar. Of helemaal aan het einde van de relatie, bij scheiding of overlijden.

Heb je periodieke verrekening afgesproken? Pas die verrekening dan ook daadwerkelijk toe. Bij achterwege laten van de verrekening hebben huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden geen effect.

Huwelijkse voorwaarden werken uitsluitend als de voorwaarden nauwkeurig worden nageleefd.

7.2.3 Samenwonen

Als je samenwoont, dan kunnen jouw (zakelijke) schuldeisers geen beslag laten leggen op bezittingen van je partner. Dit geldt niet voor gezamenlijke bezittingen, zoals bijvoorbeeld de inboedel. Het is daarom belangrijk om enkele zaken vast te leggen als je samenwoont en een bedrijf gaat beginnen. Door middel van een onderhandse akte kun je registreren dat bepaalde goederen eigendom van je partner zijn. Hierdoor kunnen jouw (zakelijke) schuldeisers er geen beslag op leggen. Je kunt een onderhandse akte registreren via een notaris of op een andere manier vastleggen om te voorkomen dat er later aan de inhoud wordt getwijfeld. Ook is het verstandig om aankoopbewijzen te bewaren zodat je kunt aantonen door wie de goederen zijn gekocht (en betaald).

7.2.4 Meetekenen voor verplichtingen

Uiteraard vervalt de bescherming van huwelijkse voorwaarden en partnerschapsvoorwaarden of de onderhandse akte zodra jouw partner mede aansprakelijk is voor een bepaalde vordering. Dit is het geval wanneer hij of zij de overeenkomst mede heeft ondertekend. Als je geld leent voor jouw bedrijf,

stellen veel banken dit als voorwaarde. Denk dus goed na voordat je jouw partner een contract laat ondertekenen. Ook bij de keuze voor de rechtsvorm van je onderneming moet je goed bedenken wat de gevolgen kunnen zijn. Dit geldt met name voor een vof. Heb je bijvoorbeeld goed vastgelegd welke uitgaven de afzonderlijke vennoten kunnen doen? Wat zijn de gevolgen voor aansprakelijkheid wanneer jij of een andere vennoot tussentijds uittreedt?

Er komt bij de start van je onderneming waarschijnlijk al heel veel kijken, maar ook deze aspecten kun je beter grondig onderzoeken. Zorg dat je door een deskundig persoon wordt voorgelicht wanneer je zelf weinig kennis hebt van deze aspecten.

7.3 Scheiden doet lijden

Een echtscheiding kan ook gevolgen hebben voor jouw onderneming. Ben je gehuwd of een geregistreerd partnerschap aangegaan vóór 2018 en heb je geen huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden laten opmaken? Dan ben je in algehele gemeenschap van goederen verbonden. Alle bezittingen en alle schulden zijn gemeenschappelijk bezit en moet je bij een scheiding met je partner verdelen. De waarde van het bedrijf valt daar ook onder. Persoonlijk ontvangen schenkingen en erfenissen kunnen uitgezonderd zijn.

Heb je wel huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden laten opmaken maar het verrekenbeding uit de voorwaarde niet toegepast? Dan wordt bij een scheiding al het aanwezige vermogen verdeeld, gelijk aan de algehele gemeenschap van goederen. Hieronder valt dan ook de waarde van de onderneming en een eventuele eigen woning.

Op een vanaf 1 januari 2018 gesloten huwelijk of geregistreerd partnerschap is het nieuwe huwelijksvermogensrecht van toepassing. Een redelijke vergoeding voor kennis, vaardigheid en arbeid van de ondernemende partner behoort, net als een deel van de waardevermeerdering van de onderneming, tot de beperkte gemeenschap van goederen. Hoe dit in jouw situatie uitwerkt is lastig vast te stellen. Deskundige advisering en een nauwkeurige administratie zijn twee belangrijke uitgangspunten.

7.4 Een onderneming starten met bestaande financiële problemen

Zijn er al financiële problemen vóór de start van je onderneming? Ga goed na of de onderneming een oplossing kan bieden voor deze problemen. Wanneer je betalingsregelingen hebt afgesproken, moet je vooraf onderzoeken of je direct vanaf de start voldoende inkomsten verwerft om deze stipt na te komen. Zo niet, dan groeit het risico dat de crediteuren incassoprocedures starten. Dit maakt de voortzetting van de onderneming heel moeilijk.

Door bijkomende kosten stijgen de oorspronkelijke schulden en ten slotte kan beslag gelegd worden op jouw geld en goederen. Ook hierbij is het raadzaam om vooraf advies in te winnen bij een deskundig persoon.

7.5 Kredietinformatiebureaus

Kredietinformatiebureaus verzamelen data over het betaalgedrag van particulieren en ondernemers. De financiering van je onderneming wordt in het algemeen een stuk moeilijker wanneer je nog financiële problemen uit het verleden hebt.

7.5.1 Kredietregistratie van personen

Kredietaanbieders moeten volgens de Wet financieel toezicht (Wft) aangesloten zijn bij een stelsel van kredietregistratie. Het Centraal Krediet Informatiesysteem (CKI) van stichting BKR is zo'n stelsel. Met de gegevens in het CKI kan een kredietverstrekker beoordelen of een gevraagd krediet past bij jouw financiële positie. Je wordt zo beschermd tegen overkreditering en problematische schuldsituaties.

Het BKR adviseert niet en beslist ook niet of je het aangevraagde krediet daadwerkelijk krijgt. Dat bepaalt in alle gevallen de individuele kredietverstrekker zelf, op basis van zijn eigen beoordeling. De informatie uit het CKI geeft een feitelijk beeld van de schuldenpositie en het betaalgedrag. Het is uitsluitend en direct afkomstig van de bij Stichting BKR aangesloten organisaties. Het CKI bevat geen informatie van derden, zoals informatie van datahandelaren of openbare internetprofielen van individuen of groepen mensen.

7.5.1.1 Wie staan geregistreerd?

In het Centraal Krediet Informatiesysteem zijn ruim 10 miljoen personen bekend. Dat hoeft niet nadelig te zijn en kan zelfs positief werken op het verkrijgen van een financiering voor jouw bedrijf.

De registratie is grofweg te verdelen in 3 groepen:

1. Zo'n 93% van de personen heeft een **positieve registratie**. Dat geeft hen een goede reputatie. Je krijgt een positieve registratie als uit het CKI blijkt dat je eerder hebt geleend (leenervaring hebt) en dat het (terug)betalgedrag in orde was. Kredietverstrekkers zijn zelfs eerder genegen om deze personen, mits financieel verantwoord, een lening te verstrekken dan aan personen die niet bekend zijn in het CKI.
2. Personen met een **registratie van betalingsproblemen in het verleden**. Bij deze registratie is het van belang dat de kredietverstrekker onderzoek doet naar de reden van die betalingsachterstand en zich een beeld vormt in hoeverre de problemen van incidentele aard waren. Dit voorkomt nieuwe problemen.
3. Personen met **actuele betalingsproblemen die (nog) niet zijn hersteld**. Een kredietverstrekker zal in principe geen nieuwe lening verstrekken. De persoon wordt terugverwezen naar de kredietverstrekker waar de problemen zich voordoen of naar de schuldhulpverlening.

Je kunt aan de hand van jouw eigen registratie beoordelen of deze voor jou een belemmering kan vormen. Je geregistreerde gegevens vraag je op via de website van het BKR. Je kunt dit eenmalig doen of een jaarabonnement afsluiten, zodat je elk moment jouw eigen gegevens bij het BKR online in kunt zien. Wanneer je het niet eens bent met jouw registratie vindt je op deze website ook uitleg over de mogelijkheden om de registratie aan te laten passen.

Ben je van mening dat er fouten in jouw registratie bij het BKR zitten?

Neem dan contact op met de kredietverstrekker die de registratie heeft gedaan. Als je het niet eens wordt, kun je een klacht indienen bij de onafhankelijke Geschillencommissie BKR. Het behandelen van de klacht kost € 50. Als de commissie je in het gelijk stelt, krijg je dit bedrag terug. De uitspraken van de Geschillencommissie zijn bindend.

7.5.1.2 Welke kredieten registreert het BKR?

Het BKR registreert sinds 1 december 2016 alle kredieten van meer dan € 250 die je langer dan 1 maand gebruikt. Dit geldt voor alle overeenkomsten, conform de Wet financieel toezicht (Wft). Hieronder vallen bijvoorbeeld ook winkelpassen en creditcards waarop je in termijnen terug mag betalen, doorlopende kredieten en de mogelijkheid om rood te staan op een betaalrekening. Ook een zakelijk krediet, hypotheek, lease en een schuldenregeling worden geregistreerd, als ze zijn verstrekt aan een natuurlijk persoon.

Sinds 1 mei 2017 worden ook leningen voor telefoontoestellen met een waarde van meer dan € 250 die je, als onderdeel van een abonnement, op afbetaling koopt geregistreerd.

Afhankelijk van het soort lening of krediet kan de periode waarna een negatieve registratie plaatsvindt, anders zijn. Voordat een achterstandsregistratie plaatsvindt, ontvang je nog een vooraankondiging. Daarin wordt je aangegeven dat de kredietverstrekker binnenkort de achterstandsregistratie bij het BKR meldt. Je krijgt dus tijd om een betalingsprobleem op te lossen voordat een negatieve registratie plaatsvindt.

7.5.1.3 Wie kan het zien?

Alleen jijzelf, een bewindvoerder en bij het BKR aangesloten organisaties kunnen jouw gegevens inzien. Aangesloten organisaties zijn kredietverstrekkers zoals onder meer banken, leasemaatschappijen, creditcardmaatschappijen en hypotheekverstrekkers.

5 tips

1. Vraag zelf jouw eigen registratie op, voordat je een financiering aanvraagt. Dan heb je zelf vooraf al inzicht in de actuele stand van zaken.
2. Als er iets niet klopt in de registratie, neem dan contact op met je kredietverstrekker. Een kredietverstrekker geeft de informatie door aan het BKR in Tiel.
3. Voorkomen van een negatieve registratie kan door op tijd te betalen. Als je niet op tijd betaalt, krijg je herinneringen en aanmaningen van je kredietverstrekker. Als je dan betaalt, gaat het nog goed en voorkom je een negatieve registratie. Voordat de kredietverstrekker een achterstandsmelding bij het BKR doet, waarschuwt hij nog eens extra door middel van een vooraankondiging.
4. Als er negatieve coderingen vermeld staan, dan kun je beter vanuit jezelf richting financier daarover communiceren en een uitleg geven over de achtergrond, dan dat de financier erachter komt en je het niet hebt genoemd.
5. Houd er rekening mee dat een negatieve registratie tot vijf jaar terug zichtbaar blijft.

Door een BKR-registratie heb je misschien moeite om een nieuwe kredietovereenkomst af te sluiten. Het is het verleidelijk om in zee te gaan met een financieringsmaatschappij die niet valt onder de regels van het BKR, bijvoorbeeld via buitenlandse aanbieders die ook in Nederland opereren. Bedenk dat hierbij voorwaarden kunnen gelden die vooraf niet volledig duidelijk zijn (de beruchte 'kleine lettertjes'). Het verstrekte krediet geeft dan op de korte termijn een oplossing, maar op lange termijn worden de problemen er misschien veel groter door.

7.5.2 Datahandelaren met informatie over personen en bedrijven

Bekende commerciële kredietinformatiebureaus zijn bijvoorbeeld Dun & Bradstreet en Graydon. Zij verzamelen en combineren beschikbare data over bedrijven en de achterliggende ondernemer. Denk hierbij aan handelsregisterinformatie, jaarrekeningen, rechtbankpublicaties over faillissementen, schuldsaneringen en surseances, opvallend verhuisgedrag en opgedane betaalervaring door leveranciers en incassobureaus.

Op basis van de verkregen informatie wordt een score berekend, de zogenaamde rating. Met dit advies over de kredietwaardigheid beslist de aanvrager van het rapport zelf of hij het onderzochte bedrijf voldoende kredietwaardig vindt om zaken mee te doen.

Als ondernemer kun je zelf voor een deel de rating beïnvloeden. Natuurlijk door je betaalgedrag te verbeteren, maar ook door financiële stukken (voorzien van accountantsverklaring) over jouw bedrijf aan te leveren. Kredietinformatiebureaus vragen je daar soms ook om. Je hoeft natuurlijk niet mee te werken, maar weet dat dit gevolgen kan hebben voor jouw rating. Aan het opvragen van kredietrapporten zijn kosten verbonden. Soms krijg je een eerste rapport gratis. Dat zou je kunnen gebruiken om zo informatie over je eigen bedrijf of belangrijke klant te kunnen ontvangen.

8. Tot slot

In dit Geldboek voor ondernemers heb je veel eerste informatie over financiering en geldzaken kunnen lezen. Waar dat kon werd je met een link verwezen verdiepende informatie.

Zijn er toch nog vragen onbeantwoord gebleven? Of zijn er nieuwe vragen bij je opgekomen? Grote kans dat je op de internetpagina's van de partners in het Geldboek voor ondernemers een antwoord vindt:

www.bkr.nl

KVK.nl

www.nibud.nl

www.pensioenfederatie.nl

www.vanatotzekerheid.nl

www.zuidweg-partners.nl

Heb je een vraag over financiering of geldzaken? Stel deze dan aan de KVK Financieringsdesk via 0800 1014 of gebruik het [webformulier](#).

Wil je iets kwijt over de inhoud van het Geldboek voor ondernemers? Wij horen graag je feedback!

Geef je feedback

Wij willen graag weten wat je van het Geldboek voor ondernemers vindt. [Laat nu je reactie achter](#) en help ons het Geldboek te verbeteren.

Deze uitgave is gedownload via
[KVK.nl/geldboek](https://kvvk.nl/geldboek)

